

Styrelsens beslutsförhet i ett aktiebolag

Vad som krävs och konsekvenserna då lagen ej följs

Carl-Johan Lindörn

Kandidatuppsats i handelsrätt
Aktiebolagsrätt
VT2013

Handledare
Krister Moberg

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Innehållsförteckning

1. Inledning	11
1.1 Ämne Bakgrund	11
1.2 Syfte Frågeställning	13
1.3 Avgränsningar.....	13
1.4 Metod och material	13
1.5 Disposition.....	15
2. Styrelsens uppgifter och funktion i ett beslutsperspektiv	17
2.1 Några inledande ord.....	17
2.2 Allmänt om bolagsorganen och dess beslutskompetens i ett aktiebolag ..	17
2.2.1 Bolagsstämmans kompetens för att fatta beslut.....	18
2.2.2 Styrelsens beslutskompetens	19
2.2.3 Verkställande direktören.....	20
2.2.4 Revisor	20
2.3 Närmare om styrelsens uppgifter och beslutsfattande i ett aktiebolag	20
2.4 En översikt över bolagsorganens beslutskompetenser.....	22
3. Styrelsesammanträden – en introduktion	25
3.1 Några inledande ord.....	25
3.2 När föreligger det ett styrelsesammanträde?	25
3.3 På vilket sätt kan ett styrelsesammanträde komma till bestånd?.....	26
3.3.1 Traditionellt sammanträde	26
3.3.2 Brevsammanträde (per capsulam)	27
3.3.3 Telefonsammanträde.....	27
4. Styrelsens beslutsförhet	29
4.1 Några inledande ord.....	29
4.2 Styrelsens beslutsförhet och dess komplexitet.....	29

4.3	Krav på antal närvarande ledamöter	30
4.3.1	Jävig ledamot	30
4.3.2	Vad händer om en ledamot lämnar rummet?	31
4.4	Tillfälle att delta i ärendets behandling.....	32
4.4.1	Rätten att delta i ett sammanträde.....	32
4.4.2	Att delta i ärendets behandling	33
4.4.3	Skäligt rådrum	34
4.5	Tillgång till tillfredställande beslutsunderlag	36
5.	Konsekvenser om reglerna om styrelsens beslutsförhet ej iakttagits	39
5.1	Några inledande ord.....	39
5.2	Frågan om ogiltighet.....	39
5.3	Straff	42
6.	Slutsatser och några egna reflektioner	44
6.1	Slutsatser.....	44
6.2	Egna reflektioner.....	45

Sammanfattning

Det huvudsakliga syftet med denna uppsats är att utröna vad som krävs för att en styrelse i ett svenskt aktiebolag skall vara beslutsför.

I uppsatsen har jag valt att utgå från rättskälleläran och behandla rättskällorna i den ordning som metoden förespråkar, det vill säga först och främst lag, därefter lagförarbeten och lagkommentarer, sedan rättspraxis och slutligen doktrin. Det material som jag har använt mig av har framförallt bestått utav lagkommentarer och förarbeten till aktiebolagslagen.

De slutsatser som jag har kommit fram till är först och främst att styrelsens beslutsförhet bör provas från fall till fall. Detta då lagen i sig är relativt otydlig kring vad som faktiskt krävs för att styrelsen skall vara beslutsför. Lagstiftaren har bland annat använt sig av begreppet ”så vitt som möjligt” vilket möjliggör en bredare tolkning av lydelsen i 8 kap. 21 § 2 st. ABL. I och med denna möjlighet att tolka lagen skapas ett visst spelrum för vad som exempelvis kan anses vara tillfredställande material eller vad som anses med begreppet att få tillfälle att delta i ett ärendets behandling.

Eftersom det även finns en hel del undantag för då styrelsen trots sin brist på beslutsförhet får fatta beslut, blir det svårt att förklara styrelsebeslut som ogiltiga om man ej kan påvisa att beslutet hade blivit annorlunda om de formella reglerna hade följts till punkt och pricka. Det finns troligtvis en mening med att lagen inte är så precis som den skulle kunna vara då detta i sin tur hade medfört svårigheter för aktiebolag att arbeta effektivt.

Summary in English

My main purpose with this paper is to determine what is a must for a board in a Swedish company to be quorum.

I have chosen to have sources of law method as my main source to analyse the sources of law in the order that the method advocates, ie first law, then legislative history and comments, after that case law and finally doctrine. The material I have used have primarily consisted of “law comments” and preliminary work to the law of limited companies. I have also had help from some doctrine and a few articles.

The conclusions that I have come to is first and foremost that the quorum of the board should be proven from case by case. This, because the law itself is relatively vague when it comes to what is actually required for the board to be quorum. The legislator has used the term "as far as possible" which allows a wider interpretation of the text in chapter 8 21§, second paragraph in ABL. With this ability to interpret the law – it is more difficult to decide what is satisfying material, or what is considered to be given an opportunity to participate in a session.

Because there are a lot exceptions for when a board – even though it is not fully quorum – to make decisions, it is hard to determine board decisions as invalid if one can not prove that the decisions would have been different if the formal rules had been followed. There is probably a thought behind the law, that the law shouldn't be more precise – because if it would be that it would bring difficulties for the companies to operate efficiently.

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen SFS (2005:551)
Ex	Exempelvis
Kap	Kapitel
NJA	Nytt juridiskt arkiv avd. I
SFS	Svensk författningssamling
VD	Verkställande direktör

1. Inledning

1.1 Ämne | Bakgrund

För att ett företag skall bli starkare, bättre förvaltad och mer konkurrenskraftigt måste ägarna utse en styrelse. Styrelsens roll blir att i ägarnas ställe förvalta företaget bättre än vad ägarna själva skulle kunna ha åstadkommit. Ägarna kommer i sin tur att sätta höga krav på styrelsen och framförallt dess ordförande, då denna person enligt 8 kap. 17 § ABL skall se till att styrelsen uppfyller ägarnas kortsiktiga och långsiktiga mål samt sträva efter deras visioner.¹ I praktiken är detta en utmaning då ägarna kan ha många, kanske orealistiska, idéer och tankar om vad som är bäst för företaget. Det kan exempelvis handla om att en viss del av ägarna vill driva företaget med så mycket vinst som möjligt inom en kort period för att på så sätt maximera sin aktieutdelning under det kommande året, medan en annan aktieägarskara vill satsa på ett långsiktigt agerande i hopp om en större expansion av företaget och mer lönsamhet i det långa loppet. Det är därför viktigt att den styrelse som tillsätts har tydliga riktlinjer att jobba efter samt att det finns en väl utformad bolagsordning för styrelsen att förhålla sig till. Sven Olof Arlebäck skriver i sin bok *Styrelseordförandes roll* att det finns många teorier för hur styrelser och dess ordförande i aktiebolag agerar och/eller bör agera.² Fortsättningsvis skriver Arlebäck att enligt hans egna praktiska erfarenhet fungerar förhållandet mellan ägarna, styrelsen och ordföranden på så sätt att ägarna ger styrelseordföranden auktoritet att driva företaget i ägarnas intressen. För att åstadkomma detta har ordföranden styrelsen till sitt stöd. Genom styrelsen utformas ett antal kort- och långsiktiga mål, strategier skapas, företagsledningen utses och styrelsen fastställer nödvändiga styrsystem inom företaget. Med andra ord så ger ägarna styrelsen och dess ordförande mandat att agera för deras intressen i företaget och styrelsen ger i sin tur mandat till företagsledningen att agera i styrelsens intresse.³

Enligt Statistiska centralbyrån finns det i Sverige idag drygt 350 000 aktiebolag.⁴ Det finns alltså ungefär ett aktiebolag per var tredje invånare, vilket kan verka vara en hisnande siffra. En del av dessa bolag kan vara inaktiva och somliga kanske endast har en person anställda eller är vilande, men det är många som är av stor betydelse för svenskt näringsliv och vårt samhälle. Trots att aktiebolaget som företagsform har djupa rötter i

¹ Arlebäck (2000) s. 35.

² Ibid.

³ Arlebäck (2000) s. 36.

⁴ http://www.scb.se/Pages/List___259330.aspx [2012-06-11].

västerländska rättens historia så skapades den första aktiebolagslagen först 1848 i Sverige, och har kommit att förändras fem gånger till sedan dess (1895, 1910, 1944, 1975 och senast 2005).⁵ Torsten Sandström uttrycker det i sin bok *Svensk aktiebolagsrätt* som att dagens aktiebolagslag troligtvis har utvecklats i kapp med utvecklingen av vår industri- och finanssektor.⁶ Då det har hänt mycket på den industriella marknaden under de senaste 150 åren och således även i vår aktiebolagslag är det därför, i min mening, mycket intressant att fördjupa sig i aktiebolagsrättsliga frågor. Detta då jag tycker att det är intressant att se hur och om lagen har anpassat sig efter samhällets utveckling.

Aktiebolag som Telia Sonera, H&M, Kinnevik, Ericsson, Vattenfall och SAS är stora aktörer inte bara på den svenska marknaden, utan även internationellt. Många av de större bolagen är hårt granskade av media och regeringen och mer eller mindre ofta så hamnar de i blåsväder. Det kan röra sig om allt från dåliga investeringar likt Vattenfalls köp av Nuon⁷ eller som i Telia Soneras fall, anklagelser för genomdrivandet av mutaffärer i Uzbekistan.⁸ Vad bolaget än är anklagat för så slutar det i princip alltid med att styrelsen i bolaget får bära skulden och i många fall leder en skandal eller ett dåligt beslut till att styrelsen helt eller delvis byts ut.⁹ Som tidigare nämnts är det styrelsen som utses av ägarna för att förvalta bolaget mellan bolagsstämmorna. Även om bolagsstämman är det högsta organet i ett aktiebolag så agerar styrelsen som det högst beslutsfattande och förvaltande organet mellan stämmorna. Då det händer mycket under ett år på marknaden och i ett företag är det inte helt orimligt att anta att styrelser fattar många tunga beslut som i sin tur kan vara avgörande för företagets fram- eller motgångar. En intressant aspekt av detta är att närmare undersöka hur ett styrelsebeslut kommer till och vad som krävs för att en styrelse skall vara beslutsför. I aktiebolagslagen finns det i 8 kap. 21 § reglerat för vad som krävs för att en styrelse skall kunna ta ett beslut, det vill säga vara beslutsför. Det framgår där att minst hälften av styrelseledamöterna skall vara närvarande, samtliga skall ha fått tillfälle att delta i mötet och tillfredställande beslutsunderlag skall finnas att tillgå. Men vad detta mer specifikt innebär, till exempel på vilket sätt ledamöter kan få tillfälle att delta i mötet eller vad som räknas som tillfredställande beslutsunderlag framgår knappast. Denna uppsats kommer således att fördjupa sig i styrelsens beslutsförhet i ett aktiebolag och mitt mål är att försöka klargöra vad som krävs för att en styrelse i ett aktiebolag skall kunna fatta ett beslut.

⁵ Sandström s. 37.

⁶ Ibid.

⁷ http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/s-och-mp-kraver-en-haveriutredning-om-nuon-kopet_8146266.svd [2013-04-20].

⁸ http://www.svd.se/naringsliv/branscher/teknik-och-telekom/ny-styrelse-i-stukade-telia-sonera_8049660.svd [2013-04-20].

⁹ http://www.svd.se/naringsliv/branscher/teknik-och-telekom/ny-styrelse-i-stukade-telia-sonera_8049660.svd [2013-04-20] och <http://www.sydsvenskan.se/ekonomi/ny-styrelse-foreslas-i-vattenfall/> [2013-04-20].

1.2 Syfte | Frågeställning

Uppsatsen syftar till att utröna vad som krävs för att en styrelse i ett svenskt aktiebolag skall vara beslutsför. Den huvudsakliga frågeställningen blir således:

När är en styrelse i ett aktiebolag beslutsför?

Genom uppsatsens problembakgrund och för att enklare redogöra för dess syfte kommer jag låta framställningen styras av följande fyra frågeställningar:

- Vilket krav finns på antal deltagande ledamöter under ett styrelsesammanträde?
- Vad innebär det att få tillfälle att delta i ärendets behandling?
- Vad menas med tillfredställande underlag?
- Vilka blir konsekvenserna om lagarna kring styrelsens beslutsförhet ej beaktas?

1.3 Avgränsningar

Uppsatsen och syftet är uppbyggd kring 8 kap. 21 § i ABL, som beskriver vad som krävs för att en styrelse skall anses vara beslutsför. En viktig regel som nämns i denna paragraf är att ledamöter som anses jäviga inte räknas som närvarande. Jag kommer behandla detta kort men inte göra någon större redogörelse för vad som krävs för att en ledamot skall anklagas för jäv. Jag kommer utöver denna avgränsning endast att behandla svensk rätt. Det har funnits en ambition att använda relevant rätt från andra länder inom nordnorden utöver Sverige. Men då jag anser mig inte ha funnit någon relevant rätt från några andra nordiska länder än Sverige har endast svensk rätt behandlats.

1.4 Metod och material

Metodvalet i en uppsats är avgörande för hur författaren väljer att ta sig an sitt problem för att på bästa sätt komma fram till önskat resultat. Claes Sandgren beskriver i sin bok *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare* att metoden är vägen från problemformuleringen via materialet till ett påstående.¹⁰ Vidare presenterar Sandgren tre olika metodriktningar som är aktuella inom rättsvetenskapen; rättskällevägar, juridisk metod och rättsvetenskaplig metod.

Rättskällevägar räknas till det snävaste begreppet och brukar även kallas för analysering av gällande rätt. Metoden belyser de rättskällor som skall, bör och får användas. Med detta menas att rättskällorna ska behandlas och analyseras i följande ordning: (1) Lag; (2) Lagförarbeten; (3) Rättspraxis; (4) Doktrin.¹¹ Även om detta är kärnan av rättskällevägar brukar metoden även omfatta rättskällevägar såsom lagtolkning och även principer för rättskällors inbördes relation. Det bör tilläggas att även om metoden anses snäv är den inte helt oföränderlig då dagens teknik ändrar förutsättningarna för rättskällornas användning. Till exempel har vi idag stor hjälp av datorer vilket ger oss möjlighet att

¹⁰ Sandgren s. 35.

¹¹ a.a. s. 38.

snabbt komma åt mycket mer material än vad vi gjorde förr. Detta leder i sin tur till att mer material används och bör användas.¹²

Den juridiska metoden är snarlik rättskälleläran men ännu lite bredare i sitt omfång. Då rättskälleläran endast utgår från de rättskällor som skall, bör och får användas är begreppet att anse som aningen snävt. Även om den juridiska metoden till stor del utgår ifrån samma princip är begreppet ändå lite vagare, vilket möjliggör att faktahanteringen genom den juridiska metoden blir lite bredare. I och med detta tillämpas tekniken att urskilja vilka fakta och metoder för insamling av denna som är relevanta.¹³ Den tredje och sista metoden är den så kallade rättsvetenskapliga metoden. Det är den vidaste metoden av de tre.¹⁴ I detta kan det ingå eller förekomma empiriskt material i form utav intervjuer eller kvantitativa metoder. Även insikter från andra vetenskaper såsom teorier från rättsfilosofi och rättsekonomi kan förekomma, allt för att öka kunskapen om rätten.¹⁵

I uppsatsen har jag valt att utgå från rättskälleläran och behandla rättskällorna i den ordning som metoden förespråkar, det vill säga först och främst lag, därefter lagförarbeten sedan rättspraxis och slutligen doktrin.¹⁶ För att lyckas använda metoden på bästa möjliga sätt har jag börjat med att utgå från lagen, därefter systematiskt gått igenom propositionerna till lagen för att se om det finns någon av vikt i dessa som ökar förståelsen för de lagar som används i uppsatsen. Efter propositionerna behandlats har jag läst lagkommentarer till respektive lag, dessa har varit mycket relevanta och ökat förståelsen för lagarna. Sist har jag valt att även behandla doktrin och relatera till ett antal böcker som jag ansett vara relevanta för ämnet.

I valet av material till denna uppsats kommer först och främst aktiebolagslagen att behandlas då det är aktiebolagslagen som reglerar vad som krävs för att en styrelse skall vara beslutsför. Därefter har jag valt att använda mig av de fyra senaste propositionerna till aktiebolagslagen för att få en djupare förståelse till dess innebörd. De fyra propositionerna är Prop. 1975:103, Prop. 1975/76:166, Prop. 1997/98:99, Prop. 2004/2005:85. Även lagkommentarer har behandlats för att besvara frågeställningarna och syftet på bästa sätt. Lagkommentarerna är inhämtade från tre olika sammanställningar. Sammanställningarna är skrivna av följande konstellationer: Per Samuelsson & Erik Nerep, Gösta Kedner & Carl Martin Roos samt Sten Andersson, Svante Johansson & Rolf Skog. Den doktrin som använts i uppsatsen har valts ut för att få in ytterligare synvinklar och relevanta fakta. Även en artikel från Svensk Juristtidning förekommer, denna är skriven av Per Samuelsson, då jag anser att denna artikel innehåller väsentliga infallsvinklar kring vad som krävs för att en styrelse skall vara beslutsför.

¹² Sandgren s. 37.

¹³ a.a. s. 38.

¹⁴ a.a. s. 39.

¹⁵ a.a. s. 39.

¹⁶ a.a. s. 37.

1.5 Disposition

Uppsatsen är indelad i sex kapitel där det första kapitlet ger läsaren en inledning och bakgrund till ämnesvalet. Här presenteras även problemformuleringen, syftet samt uppsatsens frågeställningar. I kapitel två ges läsaren en bakgrund kring styrelsens uppgifter och funktion i ett aktiebolag, framförallt med ett fokus på beslutsfattande mellan de olika bolagsorganen i ett aktiebolag. Det är av vikt att förstå hur beslut fattas, delegeras och verkställs i ett aktiebolag. Vidare i kapitel tre behandlas styrelsesammanträden, vad ett styrelsesammanträde är, hur ett sådant kommer till stånd och även i vilka forum ett sådant sammanträde kan äga rum. Uppsatsens analytiska del kommer mestadels behandlas i kapitel fyra där jag beskriver vad som krävs för att en styrelse skall anses vara beslutsför. I kapitlet behandlas de tre mest vitala delarna som krävs för att en styrelse skall vara beslutsför och för att ett styrelsebeslut skall komma till stånd enligt ABL 8 kap. 21 §, nämligen krav på antal närvarande ledamöter, om ledamöterna fått tillfälle att delta vid sammankomsten samt om det finns ett tillfredställande underlag för att ta styrelsebeslutet i fråga. Därefter, i kapitel fem, presenteras vilka orsaker som kan ligga bakom att ett styrelsebeslut ogiltigförklaras och även konsekvenserna av att man ej iakttagit reglerna om styrelsens beslutsförhet. Avslutningsvis presenteras en sammanfattning av uppsatsen samt mina egna reflektioner i kapitel sex.

2. Styrelsens uppgifter och funktion i ett beslutsperspektiv

2.1 Några inledande ord

Då denna uppsats handlar om styrelsens beslutsförhet i svenska aktiebolag är det viktigt att först och främst ge läsaren en bakgrund till vilken funktion en styrelse har och vilka uppgifter som styrelsen ansvarar för. För att göra detta på bästa sätt har jag valt att i detta kapitel beskriva aktiebolagets olika bolagsorgan och hur beslutskompetensen i ett aktiebolag fördelas organen emellan, med inriktning på styrelsen i ett beslutsperspektiv.

2.2 Allmänt om bolagsorganen och dess beslutskompetens i ett aktiebolag

Aktiebolagslagen kräver att det finns två bolagsorgan, dessa är bolagsstämman och styrelsen.¹⁷ Utöver dessa två organ finns det regler om ett tredje, den verkställande direktören. En verkställande direktör måste tillsättas i publika bolag men är valfritt att inrätta i ett privat bolag, 8 kap. 29 §, 50 § ABL. Ytterligare ett bolagsorgan förekommer i aktiebolagslagen och detta är revisor. Även revisorn är numera ett, i vissa fall, valfritt organ då det bland annat finns en gräns för bolagets omsättning innan kravet på revisor uppfylls.¹⁸ I aktiebolagslagen framgår det alltså att det finns tre olika bolagsorgan som skall styra ett aktiebolag och sköta dess angelägenheter samt ett organ för att kontrollera att detta sköts på ett tillförlitligt och korrekt sätt. Dessa organ är bolagsstämman, styrelsen, den verkställande direktören och revisor. Varje organ fyller en viktig funktion i aktiebolaget och ansvarar för olika områden som regleras i aktiebolagslagen.¹⁹ De tre organen: bolagsstämman, styrelse och verkställande direktör är de så kallade beslutsorganen i ett aktiebolag,²⁰ där bolagsstämman är det högst beslutande organet. Revisorn fyller endast en kontrollerande funktion.²¹

¹⁷ Se 7 kap. 10 § och 8 kap. 1 § ABL.

¹⁸ Sandström s. 23.

¹⁹ Smiciklas s. 103.

²⁰ Sandström s. 177.

²¹ Arlebäck s. 18 (se figur 1).

2.2.1 Bolagsstämmans kompetens för att fatta beslut

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutsorgan, och ett renodlat sådant, vilket innebär att stämman kan fatta beslut men inte verkställa dessa utåt sett. Det är på bolagsstämman som aktieägarna kan göra sina röster hörda och där bolagets största och viktigaste beslut fattas, 7 kap. 1 § ABL. Ordinarie bolagsstämma skall hållas sex månader inom utgången av varje räkenskapsår enligt 7 kap. 10 § ABL. Vid en ordinarie bolagsstämma skall styrelsen presentera årsredovisningen samt en revisionsberättelse. Styrelsen kan även kalla till extra bolagsstämma enligt 7 kap. 13 § ABL om det finns skäl till detta. Enligt 7 kap. 1 § ABL skall bolagsstämman besluta om bolagets angelägenheter. Stämman kan därmed fatta beslut i alla frågor som rör bolaget och har så att säga den stora beslutandemakten i bolaget. Typiska beslut som endast kan fattas på bolagsstämman är beslut om ändring av aktiebolagets bolagsordning, strategiska förvaltningsbeslut exempelvis om aktieutdelning och stämman utser även styrelsen i bolaget (se 7 kap. 11 § ABL för vilka beslut som *skall* fattas på ordinarie bolagsstämma).²²

De beslut som fattas av en bolagsstämma kan alltså både vara lagstadgade (sådana beslut som stämman måste fatta enligt lag) men även outtalade (det vill säga beslut som stämman väljer att fatta). När det gäller ett aktiebolags beslutskompetens finns det många ärenden som skall fattas och vanligtvis delas besluten upp i tre kategorier: beslutsfattande inom stämmans exklusiva kompetens, den exekutiva kompetensen och den så kallade restkompetensen.²³ De ärenden som finns inom stämmans exklusiva kompetens är de beslut som stämman har full kompetens att fatta och *måste fatta*, alltså de som är reglerade i aktiebolagslagen, exempelvis (som tidigare nämnts) beslut om ändring av bolagsordning, val av styrelse, val av revisor med mera. Denna typ av beslut kan stämman alltså inte delegera neråt i den hierarkiska maktfördelningen som finns i aktiebolaget. De ärenden som behandlas inom den exekutiva kompetensen är de verkställande beslut som oftast delegeras nedåt i aktiebolaget, det vill säga till styrelsen och den verkställande direktören. Dessa beslut är oftast av sådan karaktär att de endast bör och kan fattas i de underställda organen, exempelvis beslut om anställning av VD och personal, redovisningsfrågor et cetera. Det finns även en del ärenden som varken delegeras nedåt i bolaget eller finns lagstadgade i aktiebolagslagen, men som stämman ändå fattar. Dessa beslut hamnar under kategorin restkompetens. Besluten i denna kategori kan vara att aktieägarna vill avyttra företags hela inkråm som i sin tur innebär att hela verksamheten skulle förändras, ett annat ärende skulle kunna vara att styrelsen lägger fram ett förslag om en stor investering som med hänsyn till bolagets storlek anses vara en typ av nysatsning och innebär att företaget måste öka sitt aktiekapital för att lyckas med detta.²⁴

Vanligtvis sammanträder endast bolagsstämman en gång per år och det är därför svårt, nästintill omöjligt, att fatta beslut på daglig basis gällande bolagets angelägenheter. Stämman beslutar således om de övergripande målen (se ovan) för bolaget och tillsätter de personer som fått förtroendet att leda bolaget i rätt riktning (styrelsen). Det är därför av

²² Sandström s. 23, 176.

²³ a.a. s. 178.

²⁴ a.a. s. 178, ref. till hela stycket.

yttersta vikt att se till att de organ som förvaltar bolaget under årets gång har den kompetens och det förtroende som krävs för att förvalta bolaget på bästa möjliga sätt, i aktieägarnas intresse och enligt bolagsordningen. Vi kan se det som att bolagsstämman är det beslutande organet i bolaget medan styrelsen och i sin tur den verkställande direktören är de verkställande.

2.2.2 Styrelsens beslutskompetens

Bolagsstämman är, som jag tidigare nämnt, det högst beslutande organet i aktiebolaget. Då stämman endast sammanträder ett fåtal gånger per år blir det väsentlig att det näst högsta bolagsorganet, styrelsen, har tydliga direktiv att jobba efter, samt att styrelsen innehar exekutiv kompetens, det vill säga den verkställande makten i bolaget samt rätt att teckna bolagets firma.²⁵ Mellan stämmorna är det styrelsen som ansvarar för den övergripande förvaltningen i bolaget, såsom redovisning, affärsverksamhetens inriktning, personalansvar et cetera. Det är även styrelsen som har rätt att utse vem som skall sköta den löpande förvaltningen i bolaget, 8 kap. 27 § ABL. Vanligtvis utser styrelsen en verkställande direktör för detta. Förhållandet mellan styrelsen och den verkställande direktören blir då att styrelsen får en kontrollerande roll som skall se till att den verkställande direktören sköter den löpande förvaltningen efter bolagets policyer och direktiv. Även om detta låter som ett relativt enkelt maktförhållande så är ansvarsfördelningen mellan de olika organen och vilka beslut de har rätt att fatta inte helt okomplicerad.

Styrelsens beslutskompetens regleras, med ovan förda resonemang, dels utav bolagsstämmans exklusiva kompetens, bolagets exekutiva kompetens och även den så kallade restkompetensen. Bolagsstämman kan välja att delegera beslut nedåt i organisationen så länge dessa inte faller under den exklusiva kompetensen²⁶, och ibland måste besluten delegeras för att de överhuvudtaget skall kunna träda i kraft. Som ett resultat av detta kan styrelsen få axla en hel del tunga och viktiga beslut. Det finns även en del beslut som fattas av stämman men som måste beredas av styrelsen. Ett exempel på detta är när ett aktiebolag skall besluta om vinstutdelning. Enligt 18 kap. 1 § ABL skall beslut om vinstutdelning till aktieägarna fattas av bolagsstämman dock skall underlaget för detta beslut sammanställas och presenteras av styrelsen enligt 18 kap. 2 § ABL.²⁷ Att styrelsen har denna vetorätt är på grund av att lagstiftaren tror att styrelsen tänker mer långsiktigt än vad stämman gör.²⁸ Här är alltså ett lysande exempel på hur beslutskompetensen i de två högsta organen i ett aktiebolag är beroende av varandra.

²⁵ Sandström s. 176.

²⁶ Stämman kan delegera beslut till styrelsen trots att de innefattas av deras exklusiva kompetens om detta finns reglerat i lagen. Exempelvis kan en styrelse fatta beslut om nyemission efter godkännande av bolagsstämman enligt 13 kap. 31 § ABL.

²⁷ Det finns två undantag för när bolagsstämman får besluta om ett större belopp än vad styrelsen har föreslagit enligt 18 kap. 1 § 2 st. ABL.

²⁸ Bergström, Samuelsson s. 93.

2.2.3 Verkställande direktören

Den verkställande direktören i ett aktiebolag skall sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar, 8 kap. 29 § ABL. Denna får även utan styrelsens bemyndigande vidta åtgärder som är av ovanligt slag eller av stor betydelse för bolaget, om styrelsebeslut ej kan avvaktas. Med andra ord sköter den verkställande direktören de dagliga uppgifterna och utmaningarna som företaget ställs inför. Det är mycket omdiskuterat om vad och vilka uppgifter som hör till den löpande förvaltningen men sammanfattningsvis kan det uttryckas med åtgärder som, med hänsyn till bolagets omfattning och storlek, är återkommande eller vanliga.²⁹ För att den löpande förvaltningen skall flyta på och den verkställande direktören skall kunna utföra sina dagliga uppgifter har denna även rätt att, likt styrelsen, företräda bolaget och teckna dess firma enligt 8 kap. 36 § ABL. Den verkställande direktören väljs av styrelsen och är som belyst endast obligatorisk i publika bolag enligt 8 kap. 50 § ABL, men även en valmöjlighet för privata bolag enligt 8 kap. 27 § ABL.

2.2.4 Revisor

Det fjärde och sista bolagsorganet i ett aktiebolag är revisor/-erna. Ett aktiebolag som har fler än tre anställda, en balansomslutning på minst 1,5 miljoner kronor eller har en nettoomslutning på minst 3 miljoner kronor under de två senaste räkenskapsåren är skyldig att ha minst en revisor, 9 kap 1 § ABL. Revisorns uppgifter är att granska bolagets räkenskaper såsom årsredovisning och bokföringen och utöver detta granska den verkställande direktörens och styrelsens förvaltning av bolaget. Detta ska ske enligt god revisionssed, 9 kap. 3 § ABL. Revisorn har en oberoende ställning i bolaget och dess arbete utförs planmässigt. Tidigare var syftet med revisorn att ge bolagets ägare en kontroll och överblick av bolagets förvaltning och ekonomi, men idag har revisorsrollen blivit större och omfattar både borgenärernas och de anställdas intressen.³⁰ Revisor är alltså ett kontrollerande organ för att granska bolaget och försäkra ägarna och andra intressenter om att förvaltning och bokföring sköts enligt lag och bolagsordning. Revisor har med andra ord ingen beslutskompetens i likhet med de tre ovan nämnda organen.

2.3 Närmare om styrelsens uppgifter och beslutsfattande i ett aktiebolag

Enligt 8 kap. 1 § ABL skall varje aktiebolag tillsätta en styrelse. Styrelsen skall i privata aktiebolag bestå av minst en person (plus en suppleant) till skillnad från ett publikt bolag där minimikravet är tre personer. Det antal styrelseledamöter som bolaget väljer att utse skall framgå av bolagets bolagsordning enligt 3 kap. 1 § ABL.

Som tidigare nämnts är bolagsstämman aktiebolagets högsta beslutande organ och styrelsen blir således bolagets näst högsta samt verkställande organ. Styrelsen skall agera efter bolagsstämmans direktiv och således sträva efter att aktieägarnas mål och bolagets policyer skall uppnås. Styrelsen är skyldig att förvalta aktiebolaget på bästa sätt men får

²⁹ Smiciklas s. 109.

³⁰ a.a. s. 113.

inte vidta några åtgärder för detta som skulle strida mot aktiebolagslagen, bolagsordningen eller lagen om god redovisningssed, 8 kap. 41 § 2 st ABL. Även om styrelsen är ett verkställande organ så blir styrelsen också det organ med det högst övergripande förvaltningsansvaret mellan bolagsstämmorna.³¹

Styrelsens uppgifter statueras i aktiebolagslagens åttonde kapitel. I 8 kap. 4 § ABL framgår det att styrelsens huvuduppgifter är att svara för bolagets organisation och förvaltning av bolagets angelägenheter. Vidare står det att styrelsen skall fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska funktion. Dessutom skall styrelsen se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. En sak som skall understrykas är att styrelsen inte endast har en förvaltningsrätt från bolagets sida utan även en skyldighet enligt lag att agera för att bolagsordningen skall följas och att bolaget skall gå med vinst.³² Utöver dessa uppgifter skall styrelsen årligen fastställa en arbetsordning för sitt arbete där det skall framgå ansvarsfördelningen inom styrelsen, antal möten som är planerade under året samt i vilken utsträckning eventuella suppleanter skall delta i styrelsearbetet, 8 kap. 6 § ABL. Styrelsen skall även utforma arbetsinstruktioner till sig själv samt till den verkställande direktören, 8 kap. 7 § ABL.

För att återgå till begreppet *förvaltning av bolagets angelägenheter* är det av stor vikt att poängtera att detta uttryck är mycket vagt. Till begreppet skulle man näst intill kunna hänföra vilken åtgärd eller beslut som aktiebolaget överhuvudtaget kan tänkas företa.³³ Sten Andersson, Svante Johansson och Rolf Skog beskriver begreppet i *Aktiebolagen en kommentar* på följande vis:

Begreppet ”förvaltningen av bolagets angelägenheter” är mycket vittgående. Förvaltningen omfattar i princip alla de uppgifter i bolaget där stämman inte är exklusiv beslutsfattare. Här ingår såväl långsiktiga beslut om bolagets framtida policy och inriktning, åtgärder för organisatiopn och planering, åtgärder för löpande drift och förvaltning som nödvändig bokföring, redovisning och medelsförvaltning.³⁴

Ola Åhman skriver i sin bok *Behörighet och befogenhet i aktiebolagslagen* att om man lyckas fastställa vad som hör till stämmans exklusiva kompetens, enligt lagtexten, så kan övriga åtgärder härledas till 8 kap. 4 § ABL.³⁵ Trots att styrelsen enligt detta ansvarar för i princip alla uppgifter som företaget ställs inför, utöver stämmans exklusiva kompetens, innebär detta inte att styrelsen aktivt måste eller kan vara delaktig i samtliga beslut, ofta är styrelsen begränsad av naturliga skäl och kan på så vis inte följa driften i bolaget i detalj.³⁶ En anledning till att begreppet inte är mer specificerat i lagtext än vad det är, är bland annat att det skall finnas utrymme för variationer i att leda ett bolag.³⁷

³¹ Sandström s. 213.

³² a.a. s. 214.

³³ Åhman s. 511.

³⁴ Andersson, Johansson & Skog s. 8:8.

³⁵ Åhman s. 511.

³⁶ Prop. 1975:103 s. 375.

³⁷ Andersson m.fl. s. 8:8.

Martin Smiciklas skriver i sin bok *Associationsrättens grunder* att en av styrelsens viktigaste uppgifter är att se till att aktiebolagets organisation är utformad på bästa sätt för att kontrollen av bolagets ekonomi skall ske på ett betryggande sätt. Detta görs enklast genom att styrelsen tillsätter en ekonomiansvarig (eller flera beroende på bolagets storlek).³⁸ Även att tillsätta den verkställande direktören är en uppgift som tillfaller styrelsen enligt aktiebolagslagen. En viktig uppgift som styrelsen innehar är att vid sidan av sin förvaltningsroll inom bolaget är styrelsen även legal företrädare för bolaget enligt 8 kap. 35 § ABL och kan på så sätt ingå avtal för bolagets räkning. Aktiebolagslagen ger med andra ord styrelsen förvaltningskompetens i bolaget och utöver detta även representationsmakt.³⁹

I boken *Styrelsen som resurs* skriver Sven Olof Arlebäck att styrelsens viktigaste uppgift i ett aktiebolag är att garantera ägarna att företagets löpande förvaltning och dess angelägenheter sköts av en kompetent ledning. Styrelsens ledamöter måste således vara beredda att hjälpa den verkställande direktören och resten av personalen med stöd och kunskap inom olika områden som upplevs nödvändigt för företagets framgång.⁴⁰

Sammanfattningsvis finns det mycket ansvar som tillkommer styrelsen i aktiebolag. I och med detta samt ovanstående resonemang väcks då frågan hur styrelsen fattar sina beslut. Vad krävs egentligen för att göra detta, på vilka sätt kan ett styrelsebeslut fattas, vad klassas som ett styrelsebeslut och hur ser ett styrelsesammanträde ut?

2.4 En översikt över bolagsorganens beslutskompetenser

Det är viktigt att förstå förhållandet mellan organen när det gäller beslutskompetensen. Aktiebolaget har som sagt tre sorters beslutskompetens: exklusiv, exekutiv samt restkompetens.⁴¹ Den exklusiva kompetensen rör beslut som stämman måste fatta enligt lag och kan i princip aldrig delegeras nedåt i organisationen. Besluten som hamnar inom den exekutiva kompetensen rör ofta de verkställande besluten och delegeras således nedåt i organisationen för att de skall kunna verkställas. Restkompetensen, den sista i kategorin beslutskompetenser, rör beslut som varken finns lagstadgade eller kan fattas av andra organ än stämman, det finns alltså beslut som trots sin frånvaro i ABL måste beslutas av bolagsstämman då de är så pass omfattande för bolaget att de knappast kan fattas i ett annat bolagsorgan.⁴²

³⁸ Smiciklas s. 108.

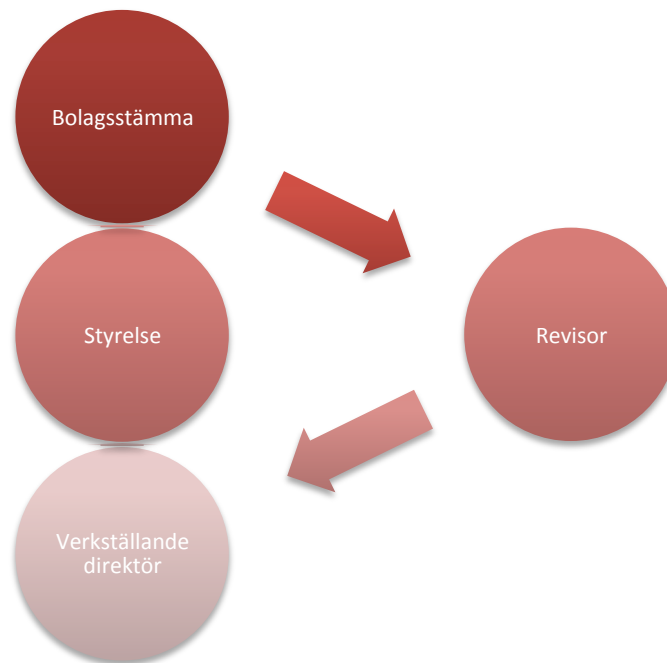
³⁹ Bergström & Samuelsson s. 95.

⁴⁰ Arlebäck s. 176.

⁴¹ se avsnitt 2.2.1.

⁴² Ibid.

Förhållandet mellan de olika organen kan förklaras med hjälp av följande modell:

Bolagsstämman utser styrelsen, som i sin tur utser den verkställande direktörer. Utöver detta utser även stämman en eller flera revisorer som skall granska styrelsens och verkställande direktörens arbete och förvaltning av bolaget.

Då denna uppsats ska fördjupa sig i aktiebolagets näst högsta organ, styrelsen, följer nu en djupare förklaring av styrelsens roll i ett aktiebolag.

3. Styrelsesammanträden – en introduktion

3.1 Några inledande ord

I detta kapitel kommer jag beskriva vad som krävs för att ett styrelsesammanträde skall föreligga och hur dessa kan komma till stånd. Det finns en relevans att ge läsarens denna bakgrund innan jag behandlar själva styrelsebesluten då det är av vikt att förstå i vilka sammanhang och konstellationer som styrelsebeslut kan fattas.

3.2 När föreligger det ett styrelsesammanträde?

I aktiebolagen framkommer det att styrelsens ordförande skall se till att sammanträden hålls när det behövs, 8 kap. 18 § ABL. Denna paragraf är enligt mig mycket otydlig. Lagen säger ingenting om hur ett sammanträde ska gå till, vart de ska äga rum eller vad ett styrelsesammanträde faktiskt innebär. Med andra ord preciserar inte lagen de situationer som krävs för att ett styrelsemöte skall föreligga.⁴³

Det vi vet är att styrelsens ansvarar kollegialt för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter enligt 8 kap. 4 § ABL. Det vi även kan utläsa ur aktiebolagslagen är att då en styrelse skall fatta beslut måste mer än hälften av hela antalet ledamöter närvara, 8 kap. 21 § ABL. Jag drar härmed slutsatsen att då styrelsen vill fatta ett beslut i en fråga, eller i enlighet med 8 kap. 4 § ABL sköta sina huvuduppgifter, bör styrelseledamöterna närvara på ett eller annat sätt. Detta görs vanligtvis vid ett så kallat styrelsesammanträde där ledamöterna är personligen närvarande och det är alltså vid styrelsesammanträdet som styrelsen fattar sina beslut angående bolagets förvaltning med mera. Därav är det viktigt att dessa sammanträden sker relativt löpande utan alltför långa uppehåll.⁴⁴

Hur kan då ett styrelsesammanträde komma till stånd? Som ovan nämnts är det styrelsens ordförande som skall se till att sammanträden hålls när det behövs, i samma paragraf framgår det även att styrelsen alltid skall sammankallas om en styrelseledamot eller den verkställande direktören begär detta, 8 kap. 18 § ABL. Det framgår inte mer specifikt hur många gånger sammanträden bör hållas men det vi kan utläsa av detta är att förutom att styrelsens ordförande har det övergripande ansvaret att kalla till styrelsemöten finns en

⁴³ Andersson m.fl. s. 8:47.

⁴⁴ Kedner & Roos s. 248.

initiativ rätt till detta hos VD och övriga styrelseledamöter. Styrelsens ordförande har därmed ett tungt ansvar i styrelsen och styr i princip helt sammanträdesintensiteten, vilka ärenden som skall behandlas och vilket underlag som tas fram till sammanträdena.⁴⁵

Om styrelsens ordförande ej kallar till möte då en ledamot eller den verkställande direktören begär detta är det straffsanktionerat enligt ABL 30 kap. 1 § 3 st.⁴⁶

En viktig aspekt i frågan om ett styrelsesammanträde har ägt rum eller inte är att ta reda på vem som har sammankallat till mötet. Om sammanträdet har sammankallats av en styrelseledamot utan ordförandens samtycke, är det ej att anse som ett styrelsesammanträde. Således axlar styrelsens ordförande en utslagsgivande roll i huruvida sammanträdet ledamöterna emellan är att anse som ett styrelsesammanträde eller ej.⁴⁷ Det anses alltså inte ha förelegat ett styrelsesammanträde om samtliga ledamöter och den verkställande direktören har träffats utan att styrelsens ordförande har involverats i kallelsen till mötet.⁴⁸ Ola Åhman skriver i sin bok *Behörighet och befogenhet i aktiebolagslagen* att om ett par styrelseledamöter möts av en slump och det uppstår en diskussion kring företaget är detta lika lite att anse som ett styrelsemöte som att man skulle anse att en bolagsstämma har ägt rum då ett antal aktieägare slumpmässigt har träffats.⁴⁹ Det finns alltså ett formaliserat krav på att kallelseförfarandet till ett styrelsesammanträde måste gå genom styrelsens ordförande.

Nästa fråga som dyker upp kring styrelsesammanträdet är i vilka forum ledamöterna har möjlighet att ta styrelsebeslut. Ovan skrev jag att styrelseledamöterna bör sammanstråla på ett eller annat sätt för att kunna sköta sina uppgifter. Det står dock ingenting i lagen om att styrelsens bestämmanderätt endast kan utövas då ledamöterna fysiskt sammanstrålar på en och samma plats (även om detta troligtvis är vanligast).⁵⁰ Trots det formella kravet på att ordföranden i styrelsen måste vara delaktig i kallelsen samt att denna ansvarar för att sammanträden hålls finns det möjligheter att hålla ett styrelsesammanträde på mindre formellt sätt. Nedan följer således en beskrivning av tre sammanträdesforum.

3.3 På vilket sätt kan ett styrelsesammanträde komma till bestånd?

3.3.1 Traditionellt sammanträde

Även om det inte finns några klara riktlinjer för hur ett styrelsesammanträde skall se ut i aktiebolagslagen kan man utgå från att styrelseledamöter fungerar bäst i en arbetsmiljö

⁴⁵ Arlebäck s. 72.

⁴⁶ Anledningen till att detta är straffsanktionerat är då ordföranden skulle kunna göra det svårt för den verkställande direktören och andra ledamöter i styrelsen att fullfölja sina uppgifter. Se även Andersson, m.fl., 8 kap. 18 § 2 delen 1 st. och Kedner & Roos s. 248.

⁴⁷ Nerep & Samuelsson 8 kap. 18 §, 18.2 se även Åhman s. 754.

⁴⁸ Nerep & Samuelsson 8 kap. 18 §, 18.2.

⁴⁹ Åhman s. 754.

⁵⁰ Andersson m.fl. s. 8:48.

och att det föreslagningsvis är bäst att hålla sammanträdet i en sådan.⁵¹ Ordet arbetsmiljö kan anses vara något diffust i sammanhanget men jag tolkar det som att styrelsen bör sammanstråla i exempelvis ett konferensrum snarare än över en lunch på en restaurang. Helst bör sammanträdet hållas i bolagets egna lokaler, det bör finnas en röd lampa utanför dörren (eller dylikt som hindrar personer från att spontant gå in) och styrelsen bör ta sig tid för en rast med lättare fika och därmed undvika att servera kaffe under mötet.⁵² Det anses vara en självklarhet att samtliga ledamöter är pålästa när de anländer till ett sammanträde, detta för att bland annat den verkställande direktören (som oftast står för materialet) skall kunna uppmärksammas på eventuella fel i material och få en chans att påpeka/förändra detta inför styrelsen.⁵³ Under själva mötet är det ordföranden som leder mötet och styrelsen utser en protokollförare om det inte redan har utsetts en ständig sekreterare.⁵⁴ Ordförandens roll blir sedan, under resten av mötet, att fördela ordet och se till att styrelsen följer den dagordning som styrelsen godkänt i början av mötet. Vanligtvis avslutas varje ärende som behandlas av att den verkställande direktören ger en rekommendation i hur beslutet bör fattas.⁵⁵

3.3.2 Brevsammanträde (per capsulam)

Om styrelsen består av minst två ledamöter finns det möjlighet att hålla i ett styrelsesammanträde formlöst. Styrelsen kan således fatta beslut i en fråga genom att ett protokoll skickas runt bland samtliga ledamöter för underskrift, detta kallas för att man tar beslut per capsulam. Ett beslut på detta tillvägagångssätt förutsätter dock att samtliga ledamöter går med på förfarandet och att ingen i styrelsen motsätter sig detta. Ett per capsulam beslut kan således ej ersätta ett vanligt styrelsesammanträde om inte alla ledamöter är med på detta.⁵⁶

3.3.3 Telefonsammanträde

Liksom möjligheten för en styrelse att fatta ett beslut per capsulam finns det även en möjlighet att i brådskande fall fatta beslut på ännu mera formlösa sätt, exempelvis per telefon. Detta kan vara önskvärt då en styrelseledamot fått förhinder för att ansluta till ett styrelsesammanträde men ändå vill vara med i ett beslut. Om beslut fattas enligt medtycke via telefon bör detta noteras i sammanträdesprotokollet.⁵⁷

⁵¹ Arlebäck, s. 73.

⁵² Ibid.

⁵³ Arlebäck s. 74.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Andersson m.fl. s. 8:48, se även Nerep & Samuelsson 18 kap. 18 §, 18.2, ref. till hela stycket.

⁵⁷ Andersson m.fl. s. 8:48, ref. till hela stycket.

4. Styrelsens beslutsförhet

4.1 Några inledande ord

I detta kapitel kommer jag ingående att redogöra för vad som krävs för att en styrelse skall vara beslutsför. Förhoppningen är att läsaren skall få det underlag som krävs för att själv ta ställning i frågan kring vad som krävs för att styrelsen skall anses vara beslutsför. Jag kommer således att gå igenom lagtext, lagkommentarer, förarbeten samt doktrin för att reda ut vad som krävs för att en styrelse skall anses uppfylla kraven i ABL 8 kap 21 §.

4.2 Styrelsens beslutsförhet och dess komplexitet

Styrelsen är genom aktiebolagslagen ett kollegialt organ i den mening att en enskild ledamot inte kan, i sin egenskap som styrelseledamot, fatta beslut eller agera för bolagets räkning på egen hand.⁵⁸ Enligt propositionen 1997/98:99 kan en styrelse inte avskriva sig sitt kollegiala ansvar i en arbetsordning, där arbetsfördelningen mellan ledamöterna specificeras, gentemot de uppgifter som styrelsen är skyldig att utföra enligt aktiebolagslagen.⁵⁹ Då alla ledamöter har samma ställning inom styrelsen får styrelsen ej utesluta en eller flera av ledamöterna från ett styrelsebeslut. Beslutsförheten i styrelsen förutsätter, likt det som framgår i 8 kap. 21 §, att styrelseledamöterna är kallade på ett tillfredställande sätt, att det finns ett tillfredställande material för beslutsfattandet och att tillräckligt många ledamöter deltar vid mötet.⁶⁰ I aktiebolagslagen är det dock inte tydligt specificerat hur en kallelse skall se ut eller hur ett styrelsemöte skall utformas. Ledamöterna har på så sätt relativt stor möjlighet att själva utforma sina egna sammanträdesrutiner.⁶¹ Det som nämns om detta är i ABL 8 kap. 6 § där det framkommer att styrelsen skall fastställa en arbetsordning. I denna ska det bland annat stå hur ofta styrelsen skall sammanträda och i vilken utsträckning suppleanterna skall delta i styrelsens arbete, och kallas till dess sammanträden. Enligt Per Samuelsson kan man tolka detta som att lagstiftaren förutsätter att kallelseförfarandet bestäms utav arbetsordningen samt att då det finns specifika regler för suppleanterna bör det inte vara sämre för styrelsens ledamöter och således även finnas regler för ledamöterna i arbetsordningen.⁶² Lagen är dock väldigt otydlig kring hur en arbetsordning bör se ut och det finns inte

⁵⁸ Samuelsson (2001) s. 462.

⁵⁹ Prop. 1997/98:99 s. 199.

⁶⁰ Samuelsson (2001) s. 462.

⁶¹ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.3.

⁶² Samuelsson (2001) s. 462.

särskilt många formella krav för hur den skall utformas, detta för att lagstiftaren inte vill detaljstyra styrelsers arbetssätt i alltför stor utsträckning.⁶³

Som vi ser är det redan nu tillräckligt oklart och för komplicerat att förstå vad som egentligen krävs för att styrelsen i ett aktiebolag skall vara beslutsför, då det finns bristfälliga direktiv i lagstiftningen. För att lyckas reda ut denna fråga har jag fortsättningsvis i detta kapitel försökt bena ut och precisera vad som egentligen menas med *krav på antal närvarande ledamöter, tillfälle att delta i ärendets behandling samt tillfredställande beslutsunderlag*.

4.3 Krav på antal närvarande ledamöter

I ABL 8 kap. 21 § 1 st. står det att styrelsen är beslutsför om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter eller det högre antal som föreskrivs av bolagsordningen är närvarande. Det vi kan utläsa ur detta stycke är att bolagsstämman i ett aktiebolag har rätt att i bolagsordningen föreskriva att mer än hälften av styrelseledamöterna måste närvara vid ett styrelsemöte för att styrelsen skall anses vara beslutsför, stämman får dock ej sänka kravet på antalet närvarande till under hälften av hela antalet av styrelsens ledamöter.⁶⁴ Det som anses vara hela antalet ledamöter är det antal ledamöter som finns angivet i aktiebolagets bolagsordning. Om det endast finns angivet (i bolagsordningen) det antalet ledamöter som lägst respektive högst får tillsättas inom styrelsen skall bolagsstämmans beslut om antal styrelseledamöter ligga till grund för vad som anses vara det hela antalet.⁶⁵ Det bör alltså enligt ovanstående argument inte föreligga några hinder för att i bolagsordningen stipulera strängare regler angående styrelsens beslutsförhet. Stämman kan till exempel i bolagsordningen införa att när det gäller en viss typ av beslut skall samtliga ledamöter närvara men för resterande beslut krävs det endast att tre fjärdedelar eller hälften av ledamöterna deltar.⁶⁶

Den första delen i problematiken kring att ta reda på vad som krävs för att styrelsen skall anses vara beslutsför det vill säga kravet på antal närvarande ledamöter är, i min mening, relativt enkel att förstå. Antalet närvarande ledamöter kan ej vara färre än hälften av antalet ledamöter som styrelsen innehar, det kan dock finnas krav på en högre närvaro om det så finns beskrivet i bolagsordningen. Trots detta finns det ett par begrepp som bör utredas då dessa kan komma att komplicera denna relativt enkla paragraf.

4.3.1 Jävig ledamot

Även om en styrelseledamot är vald att sitta i styrelsen enligt ”konstens alla regler” finns det tillfällen då denna ej kan delta i fattandet av ett styrelsebeslut, 8 kap 21 § ABL. En situation som kan uppstå är om en ledamot anses vara jävig. Hur en jävsituation uppstår exemplifieras i ABL 8 kap 23 § på tre följande sätt: En styrelseledamot får inte handlägga en fråga om det gäller ett avtal mellan styrelseledamoten och bolaget, ett avtal mellan

⁶³ Svernlöv s. 17.

⁶⁴ Prop. 1975:103 s. 379.

⁶⁵ Prop. 1975:103 s. 379, se även Kedner & Roos s. 250, Andersson m.fl. s. 8:51, Åhman s. 758.

⁶⁶ Åhman s. 759.

bolaget och tredje man där ledamoten har ett egenintresse som inte är i enlighet med bolagets mening eller om beslutet gäller ett avtal mellan bolaget och en juridisk person som styrelseledamoten får företräda. Reglerna kring jäv finns då det exempelvis kan förekomma att bolaget skall ingå ett avtal med en motpart och en eller flera av styrelseledamöterna har ett personligt intresse i denna fråga som strider mot bolagets intresse och bör således ej delta. Styrelsen (företagets ledning) skall jobba efter bolagets intresse och om ett personligt intresse på något vis tar över förekommer jäv och ledamoten får således ej delta i beslutet.⁶⁷

Denna uppsats rymmer inte någon större utläggning och analys av just reglerna kring jäv men jag anser att det ändå kan vara viktigt att känna till denna del av paragraf 21 § i 8 kap. ABL då den i sin tur kan resultera i att en styrelse, som vid styrelsesammanträdet början anses vara beslutsför, kan komma att anses som ej beslutsför om en ledamot anses som jävig.⁶⁸

4.3.2 Vad händer om en ledamot lämnar rummet?

Det finns som sagt ett krav på att antalet ledamöter som skall närvara för att en styrelse skall vara beslutsför är minst hälften av hela antalet ledamöter eller det högre antal som föreskrivs i bolagsordningen är närvarande, ABL 8 kap. 21 §. En viktig aspekt kring detta är att det faktiskt krävs att ledamoten är *närvarande*. Om man slår upp ordet närvarande i nationalencyklopedin finns följande förklaring: ”Som är på platsen för en viss händelse (motsats frånvarande)”.⁶⁹ I och med detta antar jag att det krävs av ledamöterna att samtliga deltar i sammanträdet för att de skall anses vara närvarande, om inte anses dessa vara frånvarande. Det bör således noteras i protokollet som förs vid sammanträdet om en ledamot lämnar rummet, för att exempelvis gå på toaletten, då detta likt vid en jävsituation påverkar styrelsens beslutsförhet.⁷⁰ Styrelsen bör således pröva frågan om denna är beslutsför inför vardera beslut som skall fattas, dels med tanke på att en ledamot kan anses vara i jäv men även då det finns en risk att någon har lämnat rummet.

Ytterligare en aspekt i denna fråga är huruvida en ledamot som är tillgänglig på telefon kan anses vara närvarande eller inte. I lagkommentarerna kan det utläsas att i brådskande fall kan en icke närvarande ledamots åsikter inhämtas via telefon, detta förutsätter att det dessutom antecknas i styrelseprotokollet.⁷¹ Jag tolkar detta som att själva närvarokravet innebär att ledamoten på ett eller annat sätt direkt/aktivt kan delta i handläggningen av beslutet i fråga och detta i sin tur kan ske via exempelvis telefon eller internetjänster som exempelvis Skype.

⁶⁷ Åhman s. 765.

⁶⁸ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.5.

⁶⁹ http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/sve/n%C3%A4rvarande?i_h_word=n%C3%A4rvara [2013-05-03].

⁷⁰ Se Nerep och Samuelsson resonemang kring prövningen om styrelsen är beslutsför eller inte, där de menar att beslutsförheten i en styrelse kan komma att variera från ett beslutsärende till ett annat under mötets gång. Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.5.

⁷¹ Andersson m.fl. 8:48.

4.4 Tillfälle att delta i ärendets behandling

4.4.1 Rätten att delta i ett sammanträde

Innan jag ingående skall försöka att beskriva vad som menas med att en ledamot får tillfälle att delta i ärendets behandling kan det vara på sin plats att ta reda på vilka personer som har rätt att delta i ett styrelsesammanträde.

Rätten att delta i ett sammanträde tillfaller samtliga styrelseledamöter och även arbetstagarledamöterna (om det har utsetts sådana). Detta innebär att varje ledamot skall kallas till samtliga styrelsesammanträden, dessutom måste detta göras inom så pass god tid och till en sådan lokal/plats att ledamöterna faktiskt har möjlighet och tid att infinna sig till sammanträdet. Vanligtvis bestämmer styrelsen tid och rum för de ordinarie sammanträdestillfällena på årlig basis så att samtliga ledamöter skall kunna infinna sig.⁷²

Enligt aktiebolagslagen har den verkställande direktören har rätt att närvara och yttra sig vid styrelsesammanträden om styrelsen inte har beslutat om annat, ABL 8 kap 19 §. Utöver rätten att närvara har den verkställande direktören dessutom en skyldighet att komma till sammanträde för att yttra sig då styrelsen begär det.⁷³ Nerep och Samuelsson skriver i sina lagkommentarer att det troligtvis är mer en regel än ett undantag att den verkställande direktören närvarar på styrelsesammanträden för att bland annat rapportera till styrelsen hur den löpande förvaltningen går och hur den ekonomiska situationen ser ut.⁷⁴ Nerep och Samuelsson skriver fortsättningsvis att detta förfarande knappast ger den verkställande direktören närvaro- och yttranderätt då det kan finnas tillfällen då styrelsen diskuterar beslut kring denne. Det kan även förekomma att VD anses vara jävig i en specifik fråga och bör således, likt en jävig styrelseledamot, ej delta i frågan⁷⁵. Om den verkställande direktören själv är ledamot kan styrelsen dock ej utesluta denna från själva sammanträdet.⁷⁶

Som ett skydd eller en säkerhet för ett företags anställda finns det, i vissa fall, även en möjlighet att för dessa likt bolagsstämman utse styrelseledamöter. Det finns nämligen en lag, *Lag (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda*, som statuerar att de anställda i ett bolag har rätt att utse två styrelseledamöter i styrelsen samt en suppleant till vardera ledamot under förutsättning att företaget under föregående räkenskapsår har sysselsatt i genomsnitt 25 anställda i Sverige, Lag (1987:1245) 4 §. Har företaget sysselsatt fler än 1000 arbetstagare har de anställda rätt att utse tre ledamöter med var sin suppleant, Lag (1987:1245) 4 §. Dessa styrelseledamöter kallas för arbetstagarledamöter och ska ge de anställda mer inflytande i företagets ledning och dess verksamhet. Förutom kraven på att företaget eller koncernen skall ha omsatt ett visst antal anställda under föregående räkenskaps år krävs det också att initiativet till att inrätta arbetstagarledamöter fattas av en lokal arbetstagarorganisation som är bunden av kollektivavtal i förhållande

⁷² Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.2, ref. till hela stycket.

⁷³ Nerep & Samuelsson 8 kap. 19 §, 19.1.

⁷⁴ Nerep & Samuelsson 8 kap. 19 §, 19.1, se även Andersson m.fl. 8 kap. 19 § 1 st.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Andersson m.fl. s. 8:49.

till företaget, med andra ord ett fackförbund, Lag (1987:1245) 6 §. Utöver att beslutet måste komma från ett fackförbund finns det även en regel om att antalet arbetstagarledamöter i styrelsen ej får överstiga antalet övriga ledamöter, Lag (1987:1245) 4 § 2 st.⁷⁷ Enligt ABL 8 kap 20 § 2 st. skall en suppleant till en arbetstagarledamot behandlas på samma sätt som en ordinarie styrelseledamot när det gäller tillgång till tillfredställande material och ges tillfälle att delta i ärendets behandling (vilket jag berör mer utförligt längre ned i detta kapitel). Vid styrelsesammanträden och bolagsstämmor har även arbetstagarledamotens suppleant rätt att närvara och yttra sig oavsett om den ordinarie arbetstagarledamoten är närvarande eller inte.⁷⁸

4.4.2 Att delta i ärendets behandling

En styrelse anses inte vara beslutsför om inte så vitt som möjligt samtliga styrelseledamöter fått tillfälle att delta i ärendets behandling, ABL 8 kap. 21 § 2 st. 1 p. Det är av vikt att poängtera att samtliga ledamöter har lika ansvar inför bolaget, det vill säga att styrelsen gemensamt ansvarar för bolagets ledning. Därför är det ordförandens plikt att, om en av ledamöterna tydligt uttryckt att denne ej kan närvara vid ett specifikt tillfälle, finna en ny lämpligare tid att sammanträda.⁷⁹ I rättsfallet RH 1981:129 betonade Hovrätten begreppet ”så vitt som möjligt” och konstaterade att styrelser kan anses beslutsföra även om inte alla ledamöter kunnat närvara, trots att styrelsen eller ordföranden visste att den enskilde ledamoten ej kunde närvara redan vid kallelsetillfället. I sådana fall bör man dock väga betydelsen av att genomföra mötet med kort varsel jämfört med att den enskilda ledamoten ej är närvarande.⁸⁰ Detta tolkar jag som att enskilda ledamöters kompetens/expertis i vissa enskilda ärenden har betydelse för deras vikt att närvara vid mötet eller inte och även deras möjlighet att infinna sig snabbt (detta kan exempelvis vara svårt om ledamoten eller är sjukskriven, på semester). Således skulle en styrelse kunna kalla till ett styrelsemöte, trots vetskapen om att en ledamot (eller flera) ej kan komma, och ändå anses vara beslutsföra om de som infinner sig är så pass många som krävs för att kunna rösta igenom beslutet i fråga enligt bolagsordningen. Här bör det dock tilläggas att det finns reglerat i aktiebolagslagen när en styrelse måste ha suppleanter till ledamöterna i styrelsen, 8 kap. 3 § ABL. Styrelsen kan således inte undgå kravet på att kalla suppleanter till de ledamöter som inte kan infinna sig.⁸¹

Angående styrelsens majoritetskrav vid styrelsebeslut framgår det av ABL 8 kap. 22 § att om det ej föreligger någon föreskrift i bolagsordningen om krav på en viss röstmajoritet använder styrelsen sig utav enkel majoritet. Även om detta gäller så kan inte en majoritet av styrelsen vid ett givet tillfälle frångå kravet på kallelse även om denna majoritet hänvisar till att man ändå hade vunnit omröstningen i styrelsen. Detta då man ej kan utesluta att den frånvarande ledamoten hade kunnat påverka de andra ledamöterna att fatta ett annorlunda beslut med sin åsikt.⁸² Styrelsen kan således som regel inte fatta

⁷⁷ Nerep & Samuelsson 8 kap. 2 §, 2.2.

⁷⁸ a.a. s. 8 kap. 20 §, 20.3.

⁷⁹ Samuelsson (2001) s. 468.

⁸⁰ Samuelsson (2001) s. 468, se även Andersson m.fl. s. 8:52.

⁸¹ Andersson m.fl. s. 8:52.

⁸² Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.3.

beslut i en fråga om kallelse ej har skickats ut till samtliga ledamöter, trots att de ledamöter som eventuellt inte skulle kallats ej anses kunna påverka utfallet av resultatet (jämför med resonemanget ovan där styrelsen kan kalla till ett möte i vetskaper om att en eller fler av ledamöterna ej kan närvara, här har man dock skickat ut kallelse vilket berättigar beslutsförheten).⁸³ Kedner och Roos har också denna uppfattning och skriver att styrelsen ej får fatta beslut om kallelse inte skett i behörig ordning, dessutom skall ledamöterna fått någon tid för samråd samt möjlighet att infinna sig.⁸⁴ Detta i sin tur innebär att om kallelsen ej skickas ut enligt vad som framgår av arbetsordningen exempelvis några dagar försent, det vill säga ej i behörig ordning, kan en styrelse normalt sätt inte fatta några beslut på styrelsemötet. Har merparten av styrelseledamöterna trots den sena kallelsen ändå kunnat infinna sig på mötet och sätta sig in i besluts materialet och de ärenden som skall tas upp bör beslut ändå kunna föreligga.⁸⁵ Det finns även ett undantag som säger att om samtliga ledamöter av en tillfällighet träffas och *samtliga* är eniga om att ett styrelsemöte kan äga rum just då så blir styrelsen omedelbart beslutsför på den punkten och ingen kallelse behöver skickas ut. Dock räcker det med att en enda ledamot motsäger sig detta för att beslutsförheten skall brista, vilket medför att sammankomsten inte längre räknas som ett sammanträde.⁸⁶

Enligt ovanstående resonemang finns det enligt mig en gemensam uppfattning hos nämnda författare och i de lagkommentarer som jag anförde att samtliga ledamöter måste få tillfälle att delta i mötet och det är även viktigt att ledamöterna får god tid på sig för detta, så att det faktiskt är möjligt att infinna sig, för att styrelsen skall anses vara beslutsför. Trots detta verkar det finnas ett ”spelrum” för att tumma på dessa regler med tanke på lagstiftarens val av att använda sig utav ”så vitt som möjlig” i lagtexten, vilket enligt mig öppnar upp möjligheten för styrelser att trots formella brister i kallelseförförande med mera, kan hålla ett styrelsemöte och anses vara beslutsför. Även Kedner och Roos skriver i sina lagkommentarer att det inte är nödvändigt att beslut fattas vid ett formellt styrelsemöte utan att beslut från styrelsen i brådskande fall kan inhämtas exempelvis via telefon.⁸⁷

4.4.3 Skäligt rådrum

En viktig aspekt i begreppet *tillfälle att delta i ärendets behandling* är såklart tidsaspekten. Det är styrelsens ordförande som ska se till att sammanträden hålls när det behövs och utöver detta skall styrelsen alltid sammankallas om en styrelseledamot eller den verkställande direktören i företaget begär det, ABL 8 kap. 18 §. Styrelsens ordförande äger alltså inte endast själv rätten att se till att sammanträden hålls när det behövs, utan även resten av styrelsen och VD har rätt till detta. Det är även av vikt att poängtera att styrelsens beslut vanligtvis inte behöver fattas inom loppet av ett fåtal timmar, utan snarare flertalet dagar eller veckor.⁸⁸ I 8 kap. 20 § 1 st. framgår det

⁸³ Andersson m.fl., s. 8:51.

⁸⁴ Kedner & Roos, s. 250.

⁸⁵ Andersson m.fl., s. 8:51.

⁸⁶ Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.3.

⁸⁷ Kedner & Roos, s. 251, se även Andersson m.fl. 8:52.

⁸⁸ Samuelsson (2001) s. 468.

dessutom att om en styrelseledamot inte kan närvara vid ett sammanträde och det finns en suppleant som skall träda i hans eller hennes ställe, skall denna ges tillfälle till det. Detta innebär att det måste finnas tid för att först en styrelseledamot skall kunna ta ställning till om denne kan komma till sammanträdet eller inte, och om detta nu inte är fallet bör det finnas tid för att en eventuell suppleant skall kunna infinna sig i tid. Kallelsen till ett styrelsemöte bör med andra ord ske i god tid innan mötet skall äga rum.⁸⁹ I proposition 1975/76:166 står det följande:

Det i förevarande paragraf använda uttrycket ”tillfälle att deltaga i ärendets behandling” innebär enligt sin lydelse främst att styrelseledamöterna skall ha fått skäligt rådrum och möjlighet att infinna sig till styrelsesammanträde. Det kan hävdas att därmed också innefattas att styrelseledamöterna har fått ta del av material som rör förekommande ärenden. Som framhållits i den allmänna motiveringen har det synts angeläget att otvetydigt klargöra att styrelseledamöterna förutom tidsmässigt rådrum också måste ha tillgång till ett tillfredställande underlag för att kunna sätta sig in i de ärenden som skall förekomma vid sammanträdet.⁹⁰

Även i denna proposition påpekas vikten av att styrelseledamöterna får god tid att infinna sig till sammanträdet. Dels för att ledamot eller suppleant skall ha tid att infinna sig till mötet men även för att denne skall kunna sätta sig in i det material som är nödvändigt för att behandla de aktuella frågorna.

Ovanstående resonemang sammanfattas i Nerep och Samuelssons lagkommentarer till aktiebolagslagen. Nerep och Samuelsson skriver att innebörden av ledamots rätt att delta i styrelsemöte är att samtliga ledamöter skall kallas i god tid och till sådan lokal att varje ledamot har möjlighet att delta.⁹¹ I större aktiebolag är det vanligt förekommande att ordinarie styrelsemöten, för enkelhetens skull, bestäms på årlig basis.⁹² Detta utesluter självklart inte möjligheten för extrainsatta styrelsemöten och det är framför allt inför dessa som lagtexten blir tillämplig, detta för att förhindra kupper och dylikt.⁹³ Angående tidsaspekten för kallelse till styrelsemöten och således ledamotens tillfälle att delta i ärendet, menar Nerep och Samuelsson att även om aktiebolagslagen inte preciserar kraven på formalia och tid för kallelse kan man hämta ledning från lagmotiven.⁹⁴ Följaktligen hänvisar de till följande citat som ledde till en reformering av lagen (1976:351) om styrelserepresentation för anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar:

Vidare förekommer att underlagsmaterial sänds ut mycket sent och ibland är ofullständigt, vilket begränsar möjligheterna för arbetstagarledamöterna att sätta sig in i ärendena och rådgöra med sina kontakt- och referensgrupper.⁹⁵

Nerep och Samuelsson lyfter även fram i sina lagkommentarer vikten av att ge ledamöterna skäligt rådrum då de trots sin eventuella frånvaro vid ett styrelsemöte ändå ansvarar för de beslut som styrelsen fattar. För att styrelsen skall kunna sköta sitt jobb på

⁸⁹ Samuelsson (2001) s. 468, se även Kedner, Roos s. 250 och Andersson m.fl. s. 8:51.

⁹⁰ Prop. 1975/76:166 s. 173.

⁹¹ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.2.

⁹² Ibid.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.3.

⁹⁵ Ibid.

bästa sätt och ta de grepp om förvaltningen som aktieägarna förväntar sig av styrelsen är det troligtvis nästintill omöjligt att lyckas med detta om kallelse till möten och handlingar ej skickas ut i god tid. Dessutom räknas både frånvaro vid styrelsemöte utan god orsak samt att styrelsen ej lyckas förvalta bolaget på önskvärt sätt som pliktförsummelse.⁹⁶

I samtliga lagkommentarer som jag har anfört i denna uppsats framgår det att ledamöterna bör ges skäligt rådrum för att kunna infinna sig till mötet.⁹⁷ Även om definitionen av skäligt rådrum är något vag, definieras troligtvis innebörden av begreppet tidigt av styrelsen för att undvika olägenheter kring kallelseförfarandet och så vidare. Detta styrks av att styrelsen skall fastställa en arbetsordning som bland annat skall innehålla hur ofta styrelsen skall sammanträda och hur suppleanterna skall kallas, 8 kap. 6 § ABL. Jag antar således att styrelseledamöterna kommer överens om vad som anses vara skäligt rådrum när arbetsordningen utformas.

4.5 Tillgång till tillfredställande beslutsunderlag

Den sista punkten som är avgörande för huruvida styrelsen är beslutsför i en fråga eller ej är om styrelseledamöterna har fått ett tillfredställande underlag för att avgöra ärendet, 8 kap. 21 § 2 st. 2 p. ABL. I lagen framgår det ej mer specificerat om vad som menas med just tillfredställande underlag och detta är i min mening en mycket vag definition av vad som krävs.

Som tidigare nämnts framgår det av proposition 1975/76:166 att det som innefattas av definitionen *tillfälle att delta i ärendets behandling* bland annat är att ledamöterna förutom tidsmässigt rådrum måste ha tillgång till ett tillfredställande material för att kunna sätta sig in i kommande ärenden.⁹⁸ Vidare framgår det av propositionen att kravet på tillfredställande material innefattas dels av skriftligt material men även genom muntlig föredragning och vad som anses vara tillfredställande bör avgöras från fall till fall.⁹⁹ Detta resonemang bringar ingen större klarhet i begreppets innebörd och det känns som att begreppet i och med detta är att anse som ännu vidare. I propositionen har man dock försökt att exemplifiera vad som materialet bör präglas utav. Först och främst framgår det att materialet bör vara så lättförståeligt och informativt som möjligt. Detta i sin tur innebär att i princip all information som ligger till grund för ett beslut, både skriftligen och muntligen, bör framföras på svenska.¹⁰⁰ Självklart kan undantag göras om styrelsen beslutar så och exempelvis anslår att ett material av främmande språk ej behöver översättas då samtliga ledamöter förstår språket och det inte medför några negativa aspekter.¹⁰¹ Även tolkning/översättning av material bör ske på begäran om en

⁹⁶ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.3 ref. till hela stycket.

⁹⁷ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.3, se även Kedner & Roos s. 250 och Andersson m.fl. s. 8:51.

⁹⁸ Prop. 1975/76:166 s. 173.

⁹⁹ a.a. s. 173-174.

¹⁰⁰ Prop. 1975/76:166 s. 174.

¹⁰¹ Materialet bör dock inte översättas från ett främmande språk, även då samtliga ledamöter inte behärskar detta, om materialet är så pass omfattande att en översättning är alldeles för tidskrävande. I stället kan man då tillhandahålla en sammanfattning på svenska, *Ibid.*

styrelseledamot mot förmodan inte behärskar det svenska språket.¹⁰² Utöver att språket helst bör vara på svenska är det av vikt att det material som tillhandahålls inte är så pass omfattande att det blir för oöverskådligt. Att materialet är tillfredställande innebär dessutom att allt som är väsentligt för att kunna diskutera kring och ta beslut i ärendet framgår av det material som styrelseledamöterna får ta del av.¹⁰³

Nerep och Samuelsson belyser att ledamöterna först och främst, i samband med kallelsen till ett möte, skall få ta del av en dagordning. Av dagordningen bör det framgå vilka ärenden som skall tas upp på sammanträdet samt att ett tillhörande beslutsunderlag finns till vart och ett av ärendena.¹⁰⁴ Sammantaget menar Nerep och Samuelsson, i enighet med det som sägs i Prop. 1975/76:166, att det finns en pedagogisk plikt hos den person som ansvarar för det material som skall tillhandahållas ledamöterna. Även om detta vanligtvis är den verkställande direktörens uppgift har även styrelsens ordförande ett ansvar att se till att materialet som tillhandahålls motsvarar styrelsens behov.¹⁰⁵

En intressant aspekt i frågan om underlaget är tillfredställande eller inte är huruvida ett material som presenteras muntligt, och alltså inte skickas ut i samband med kallelsen, kan anses vara tillfredställande? Lagstiftningen bygger ju på att materialet både får framföras muntligen och skriftligen, men i sådant fall axlar den verkställande direktören ofta (eller den som ansvarar för utdelning av det tillfredställande materialet) en central roll under mötet då dennes uppgift blir att tillgodose ledamöterna med tillfredställande material muntligen.¹⁰⁶ Jag drar härmed slutsatsen att man torde belysa vikten av att material bör skickas ut skriftligen då muntliga presentationer ofta är mycket tidskrävande och att det är lätt att glömma väsentliga saker och ting.

Hittills kan jag konstatera att både i propositionen 1975/76:166 och i lagkommentarerna¹⁰⁷ till aktiebolagslagen finns det ett anspråk på att materialet som presenteras inför ett styrelsebeslut skall vara pedagogiskt utformat, det vill säga att materialet inte bör vara allt för omfattande, det bör framföras på svenska och hellre skriftligt än muntligt (även om muntlig framställning kan vara ett bra och viktigt komplement till det skriftliga).¹⁰⁸ Resonemanget kring begreppet har dock vissa svagheter då begreppet *tillfredställande underlag* troligtvis har olika betydelse för olika personer.¹⁰⁹ Det handlar således om hur ledamöterna i den aktuella styrelsen uppfattar materialet som tillhandahålls. I och med denna problematik kan även andra problem växa fram, exempelvis om en ledamot, till skillnad från resten av ledamöterna i styrelsen, inte tycker

¹⁰² Prop. 1975/76:166 s. 174, se även Åhman, s. 763.

¹⁰³ Prop. 1975/76:166 s. 174, se även Andersson, m.fl., 8 kap. 21 § 3 delen 2 st. och Kedner & Roos, s. 251.

¹⁰⁴ Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.4.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Andersson m.fl. s. 8:52 och Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.4.

¹⁰⁸ Prop. 1975/76:166, s. 173 se även Andersson m.fl. s. 8:52 och Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.4.

¹⁰⁹ Detta resonemang styrks av Ola Åhman i sin bok *Behörighet och befogenhet i aktiebolagsrätten*, där han nämner att kravet på tillfredställande underlag, enligt 8 kap. 21 § ABL kan uppfattas på olika sätt. Åhman, s. 762.

att underlaget är tillfredställande. Detta är en fråga som Nerep och Samuelsson beaktat i sina lagkommentarer. Nerep och Samuelsson skriver att om underlaget är lika för samtliga ledamöter (vilket är en förutsättning för att underlaget skall anses vara tillfredställande)¹¹⁰ och en av ledamöterna, till skillnad från de andra, anser att underlaget icke är tillfredställande skall först och främst den verkställande direktören muntligen framföra kompletterande klargöranden (vilket även gynnar de övriga ledamöterna).¹¹¹ Om ledamoten efter detta fortfarande anser att underlaget ej är tillfredställande, och styrelsen trots detta vill ta beslut i frågan, bör ledamoten reservera sig mot beslutet.¹¹²

Det är viktigt att poängtera att begreppet ”så vitt som möjligt” som anges i ABL 8 kap. 21 § 2 st. inte bara skall tillämpas i frågan om att kalla ”så vitt som möjligt” alla ledamöter (se resonemanget ovan i 4.2.2.), utan det tillämpas på hela stycket. Därför anser jag att man bör väga in detta begrepp även i fråga om tidsaspekten kring utskick av kallelse och material samt i frågan om materialet anses som tillfredställande eller inte. Det kan finnas tillfällen då styrelsen måste ta ett beslut relativt omgående och således inte hinner eller kan skicka ut kallelse eller material i god tid, och materialet inte heller kan sammanställas på ett pedagogiskt sätt. Således kan begreppet ”så vitt som möjligt” spela stor roll vid avgörandet om huruvida en styrelse är beslutsför eller ej. Jag tror även likt Nerep & Samuelsson att huruvida ett material är att anse som tillfredställande måste avgöras från fall till fall. Dels på grund av att begreppet så ”vitt som möjligt” skapar ett utrymme för att själv skapa sin bild av vad som anses vara tillfredställande material men även då det inte finns några direkta direktiv kring hur materialet *skall* utformas. I proposition 1975/76: 166 framgår det som jag nämnt ovan att materialet bör vara lättförståeligt, det bör vara på svenska och det bör översättas om det är framställt på främmande språk.¹¹³ Att författaren har valt ordet ”bör” i stället för ”skall” är ett tydligt tecken på att det är svårt att bestämma vad som anses vara tillfredställande material, och även i denna proposition står det att man bör avgöra huruvida materialet är tillfredställande eller inte från fall till fall.¹¹⁴

Som jag ovan nämnt är det oftast styrelseordföranden eller den verkställande direktören som tillhandahåller material till styrelsebeslut, vilket gör att det är just dessa som i första hand kommer bedöma om underlaget anses vara tillfredställande eller inte. Det är värt att nämna att brott mot föreskriften att tillhandahålla material är straffbart. Detta i sin tur ställer höga krav på granskningen av materialet från den som är ansvarig för att delge styrelsen detta.¹¹⁵

¹¹⁰ Åhman, s. 762.

¹¹¹ Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.4.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Prop. 1975/76:166 s. 174.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Ibid.

5. Konsekvenser om reglerna om styrelsens beslutsförhet ej iakttagits

5.1 Några inledande ord

Detta är det sista kapitlet i uppsatsen innan jag presenterar mina slutsatser. Kapitlet kommer att behandla vad som händer då en styrelse ej iakttagit reglerna kring det som krävs för styrelsens beslutsförhet. Fokus kommer att ligga på interna förhållanden. Avslutningsvis kommer jag även att behandla de handlingar av en ledamot som kan leda till straff, frågan om skadestånd kommer dock ej behandlas i uppsatsen.

5.2 Frågan om ogiltighet

Den huvudsakliga uppgiften i detta kapitel blir att försöka ta reda på när ett styrelsebeslut kan anses som ogiltigt. Först och främst bör det påpekas är att det inte finns någon tydlig lagregel i aktiebolagslagen som säger att ett beslut från styrelsen eller den verkställande direktören är att anse som ogiltigt då de strider med reglerna i ABL.¹¹⁶ Det finns alltså ingen uttrycklig bestämmelse för att ett beslut som fattas i en styrelse bör ogiltigförklaras om det finns tydliga formella brister i sammanträdesförfarandet.¹¹⁷ Då det inte finns någon bestämmelse angående ogiltighet av styrelsebeslut skulle man kunna tolka lagen som att så länge styrelsen sammankallats enligt de premisser som möjliggör ett styrelsesammanträde, är beslutsför och majoritetskravet i 8 kap. 22 § i ABL är uppfyllt så borde de beslut som fattas i styrelsen anses vara formellt giltiga.¹¹⁸ Detta argument bygger på att styrelsen utses av bolagsstämman och om man nekar en styrelseledamot tillträde till ett sammanträde är detta i förlängningen att anse som en kränkning av aktierätten, problematiken i detta argument är att styrelsens ledamöter i vissa fall kan utses av de anställda och deras representationsrätt kan ej kopplas till aktierätten.¹¹⁹ Frågan om ogiltighet kan således anses vara aningen problematiskt.

Åhman påpekar att det finns stöd för att beslut som strider mot reglerna i ABL eller bolagsordningen är att anse som ogiltiga även om detta inte uttryckligen framgår av lagen, Åhman hänvisar bland annat till NJA 1928 s. 433.¹²⁰ Rättsfallet NJA 1928 s. 433 handlade om Varbergs snickeriaktiebolag och huruvida deras styrelse ansågs vara beslutsför eller ej då de fattade beslut angående den verkställande direktörens lön. I

¹¹⁶ Åhman s. 741 se även Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.7.

¹¹⁷ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.7.

¹¹⁸ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.7.

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Åhman s. 741.

företagets bolagsordning hade man endast skrivit in att styrelsen skulle bestå av tre ledamöter och en suppleant, det framgick emellertid ingenting om grunderna för styrelsens beslutsförhet. Då bolagets inte skrivit något mer kring detta antog HD att bolaget endast är beslutsför då tre ojäviga styrelseledamöter har deltagit eller kallats till ärendets behandling. Eftersom det inte framgick av protokollet att den verkställande direktören, som även var styrelseledamot, ej deltagit i diskussionen kring sin egen lön och att denne dessutom skrivit under och justerat protokollet ansåg HD att den verkställande direktören ansågs jävig. Då man dessutom inte kallat suppleanten till mötet hade således inte tre ojäviga ledamöter fått tillfälle att delta i ärendet och HD ansågs att styrelsens beslut kring VD:s lön var ogiltigt.¹²¹

Detta rättsfall är ett tydligt exempel på att beslut som strider mot bolagsordningen kan komma att anses som ogiltiga. Kedner & Roos styrker Åhmans resonemang i sina kommentarer till aktiebolagslagen där de skriver att om ett styrelsebeslut ej kommit till på rätt sätt eller innebär att styrelsen har handlat utanför sin kompetens är beslutet att anse som ogiltigt.¹²² Beslutets ogiltighet bygger enligt detta resonemang på att det faktiskt inte föreligger något styrelsebeslut (på grund av de formella bristerna) och om det inte föreligger något beslut kan det ”potentiella beslutet” inte heller verkställas.¹²³ Det är just detta som Åhman menar då han refererar till NJA 1928 s. 433. Eftersom beslutet angående VD:s lön inte fanns på grund av brister i formaliteten, fanns det heller inte något beslut som skulle kunna verkställas och således ogiltigförklarades beslutet av HD.¹²⁴

Förutom rättsfallet NJA 1928 s. 433 hänvisar Åhman även till 8 kap. 41 §, där framgår det att styrelsen eller någon annan av bolagets ställföreträdare inte får företa en rättshandling som ger en aktieägare eller någon annan en otillbörlig fördel, till nackdel för företaget eller någon aktieägare.¹²⁵ Vidare framgår det även av nämnda paragraf att en ställföreträdare för bolaget inte heller får följa en anvisning från bolagsstämman eller annat organ om denna strider mot ABL, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen. Här finner man alltså stöd för att vissa handlingar från en ställföreträdare för bolaget ej anses vara godtagbara och således skulle kunna leda till att ett beslut kring att genomföra dessa ogiltigförklaras, lagen reglerar således rättshandlingarna snarare än själva beslutet kring dessa. Även detta resonemang styrker Åhman då han skriver att det inte finns några regler kring styrelsebeslut och dess ogiltighet likt klanderreglerna för stämmobeslut, han beskriver själva ogiltighetssanktionen av styrelsebeslutet som ett ”systematiskt motsatsslut” där beslutet kan ogiltigförklaras trots att ingen klandrar beslutet.¹²⁶

Åhmans och Kedner & Roos resonemang bygger helt enkelt på att om en styrelse fattar ett beslut trots att styrelsen inte anses vara beslutsför är beslutet att anse som ogiltigt.

¹²¹ NJA 1928 s. 433, ref. till hela stycket.

¹²² Kedner & Roos, s. 252, se även Andersson m.fl., s. 8:53.

¹²³ Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.7.

¹²⁴ Åhman s. 758.

¹²⁵ Åhman s. 741.

¹²⁶ a.a. s. 742.

Denna mening delas dock inte av Nerep & Samuelsson. Nerep & Samuelsson skriver i sina lagkommentarer att då aktiebolagslagen inte fastställer de konsekvenser som uppstår om reglerna om procedere i 8 kap. 21 § 2 st. inte beaktas, är det lätt att dra slutsatsen att om beslut trots dessa formella brister fattas räknas det som att dessa inte existerar/är ogiltiga.¹²⁷ Problematiken i detta resonemang är dock att för att ett beslut skall anses som ogiltigt måste detta kunna fastställas av en domstol. För att en domstol i sin tur skall kunna ogiltigförklara ett beslut bör man kunna påvisa att om den formella bristen i förfarandet (som orsakade styrelsens brist i beslutsförheten) hade tillgodosetts så hade beslutet blivit annorlunda, det krävs alltså att beslutet har påverkats av de formella bristerna för att det skall kunna ogiltigförklaras.¹²⁸ Nerep & Samuelsson beskriver detta genom följande exempel:

Tänk att en styrelse röstar igenom ett beslut som senare anklagas för att vara ogiltigt på grund av formella brister då en ledamot inte har blivit kallad till sammanträdet. För att beslutet skall anses vara ogiltigt bör man kunna påvisa att om den ledamot som ej fick delta hade kunnat påverka resultatet av omröstningen med sin närvaro. Om utfallet hade blivit detsamma trots ledamotens närvaro har ogiltighetsförklaringen ingen betydelse och således räknas beslutet som giltigt trots de formella bristerna. Detsamma gäller då en ledamot anser att beslutsunderlaget inte är tillfredställande. Det sista som man kan försöka ogiltigförklara beslutet genom är huruvida majoritetskravet är uppfyllt eller inte.¹²⁹

Nerep & Samuelssons slutsats blir, till skillnad från Åhman och Kedner & Roos, att ogiltighet knappast är den normala följden av att ett styrelsebeslut inte kommer till på rätt sätt och att detta stämmer väl överens med de krav om bland annat effektivitet som kan ställas på en styrelse i ett aktiebolag. Om kravet på formaliteten skulle följas till punkt och pricka för att inte medföra ogiltighet kring styrelsebeslutet skulle detta försvåra bolagets verksamhet.¹³⁰

Självklart har även Åhman och Kedner & Roos en poäng då de menar att så länge en styrelse inte är beslutsför kan styrelsen inte fatta några beslut, det är ju trots allt detta som framgår av aktiebolagslagen. Jag anser dock att det ligger mycket i Nerep & Samuelssons resonemang då jag anser att det krävs att någon som bevisar, eller åtminstone försöker bevisa, att ett styrelsebeslut hade fått ett annat utfall än vad det fick vid det givna tillfället om reglerna kring styrelsens beslutsförhet hade följts, för att beslutet ska anses som ogiltigt.¹³¹ Det finns dock många faktorer som vägs in kring styrelsens beslutsförhet och även flera möjligheter att ibland kringgå de formella kraven för att fatta beslut, som försvårar ställningstagandet i denna fråga.¹³²

¹²⁷ Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.7.

¹²⁸ Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.7.

¹²⁹ Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.7, ref. till hela stycket.

¹³⁰ Nerep & Samuelsson, 8 kap. 21 §, 21.7, ref. till hela stycket.

¹³¹ Detta trots att HD i rättsfallet NJA 1928 s. 433 ansåg att styrelsens beslut var ogiltigt, om suppleanten hade kallats till mötet är det ju inte säkert att utfallet hade blivit annorlunda.

¹³² Se kapitel 4.

5.3 Straff

Huruvida ett styrelsebeslut är att anse som ogiltigt eller inte är en väldig intressent och komplex fråga. Det finns dock en till intressent aspekt kring styrelsens arbete och det är vilka konsekvenser/straff en ledamot kan erhålla då denna ej följer reglerna kring styrelsearbete i aktiebolagslagen. Det kapitel som behandlar detta är kapitel 30 i ABL. Enligt 1 § 3 p. i 30 kap. ABL kan den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 8 kap. 18 § andra meningen, 20 § första stycket eller 21 § andra stycket dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Det som denna paragraf reglerar är alltså följande:

1. Styrelsen skall alltid sammankallas om en styrelseledamot eller VD begär det, 8 kap. 18 § ABL.
2. Om en styrelseledamot inte kan närvara vid ett sammanträde och denna har en suppleant skall denne ges tillfälle att närvara, 8 kap. 20 § 1 st. ABL.
3. Beslut får inte fattas i ett ärende om inte så vitt som möjligt samtliga styrelseledamöter fått tillfälle att delta i ärendets behandling samt fått ett tillfredställande underlag för att kunna avgöra ärendet, 8 kap. 21 § 2 st. ABL.

Om jag skall klargöra vad detta egentligen betyder så kan vi konstatera följande: Förutom att ordföranden i styrelse skall kalla till sammanträden när det behövs, enligt 8 kap 18 § ABL, finns det en initiativrätt hos de andra ledamöterna samt VD att när som helst via ordföranden kalla till ett styrelsemöte.¹³³ Om en styrelseledamot inte kan närvara vid ett sammanträde är det styrelseordförandens skyldighet att se till att ledamotens suppleant ges tillfälle att närvara, för att detta skall vara möjligt förutsätter detta dock att ledamoten i god tid meddelar ordföranden om sin frånvaro.¹³⁴ Den sista punkten rör deltaganderätten (som beskrivs utförligt i kapitel 4) och innebär att så vitt som möjligt skall samtliga ledamöter kallas till styrelsesammanträdet. Sammanträdet bör dessutom vara på en plats som är fysiskt möjlig att ta sig till för ledamöterna med tanke på tid och plats för mötet, lagstiftaren vill med denna lag minska risken för kuppertade styrelsesammanträden.¹³⁵ Enligt lagen räcker det med att ledamoten har varit oaktsam för att denna skall kunna dömas till straff, detta leder till att extremt höga krav ställs på ordföranden som i samtliga punkter ovan har en central roll i styrelsearbetet.¹³⁶

Det finns alltså regler i aktiebolagslagen som skall säkerställa att reglerna kring styrelsens beslutsförhet följs, om inte annat finns det risk att man döms till böter eller skadestånd. Genom mitt tidigare resonemang framgick det dock att huruvida en styrelse anses vara beslutsför bör avgöras från fall till fall och det finns både kryphål och undantag som man måste ha i åtanke.¹³⁷ Detta bör således komplicera frågan kring straff mot enskilda ledamöter. Ett rättsfall som är väsentligt att relatera till i detta fall är RH 1981:29. Rättsfallet RH 1981:29 handlar om ett kommunalt bolag där styrelsens ordförande blev anklagad för att uppsåtligen eller av oaktsamhet ej låtit samtliga styrelseledamöter

¹³³ Nerep & Samuelsson 30 kap, 1 §, 1.5.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Ibid.

¹³⁶ Prop. 1975/76: 166 s. 174.

¹³⁷ Se exempelvis avsnitt 4.5.

inklusive respektive suppleant fått tillfälle att delta i ärendets behandling och heller inte skickat ut tillfredställande beslutsmaterial. Beslutet som rättsfallet gällde var angående tillsättandet av en ny verkställande direktör. Åtalet ogillades dock av Hovrätten då bolaget hade fastställt, i sin arbetsordning, att styrelsen skulle ha en partipolitisk sammansättning som motsvarade landstingets sammansättning där bolaget var aktivt och även tillämpar de ett liknande arbetssätt.¹³⁸ Att hovrätten ogillade åtalet är ett bevis på att det finns en stor frihet i hur aktiebolag kan utforma sin arbetsordning och sina arbetssätt, det är dock av stor vikt att samtliga ledamöter är införstådda med hur detta ser ut.¹³⁹

Trots aktiebolagens regler kring straff då en ledamot ej följer reglerna kring styrelsens beslutsförhet, finns det ett relativt stort spelrum i aktiebolagslagen för hur styrelser har möjlighet utveckla sitt arbete och skapa sina egna rutiner. Jag anser att detta i sin tur skapar ett problem kring hur man skall kunna bevisa att styrelsen faktiskt är beslutsför eller inte. I och med detta finns det kanske en poäng i att lagen är så pass "vid" som den faktiskt är och likt Nerep & Samuelsson poängterar i sina lagkommentarer hade kanske inte aktiebolag kunnat möta de krav om effektivitet som ställs på dem om regleringen i aktiebolagslagen hade varit alltför precis.¹⁴⁰

¹³⁸ RH 1981:129 s. 230.

¹³⁹ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.3.

¹⁴⁰ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.7.

6. Slutsatser och några egna reflektioner

6.1 Slutsatser

När är då en styrelse i ett aktiebolag beslutsför? För att återkoppla till lagen vill jag börja med att återigen citera 8 kap. 21 § ABL:

Styrelsen är beslutsför, om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter eller det högre antal som föreskrivs i bolagsordningen är närvarande. Vid bedömningen av om styrelsen är beslutsför skall styrelseledamöter som är jäviga enligt 23 § anses som inte närvarande. Beslut får inte fattas i ett ärende, om såvitt möjligt samtliga styrelseledamöter har:

1. fått tillfälle att delta i ärendets behandling, och
2. fått ett tillfredställande underlag för att avgöra ärendet.

Först och främst statuerar lagen ett krav på att det måste finnas ett visst antal närvarande ledamöter för att styrelsen skall anses vara beslutsför. Det viktigaste här är att komma ihåg att styrelsen *minst* måste vara närvarande till 50 procent av antalet hela ledamöter, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen, och bolagsstämman får inte sänka detta krav.¹⁴¹ Vidare så gäller det att styrelsen prövar frågan om denne är beslutsför inför varje beslut som skall tas då det kan förekomma att en eller flera ledamöter anses vara jäviga, någon för tillfället har lämnat sammanträdesrummet eller exempelvis om en ledamot finns tillgänglig via telefon. Det finns alltså ett ansvar hos styrelsens ordförande att inför varje beslut se till så att styrelsen faktiskt är beslutsför enligt 8 kap. 21 § 1 st. ABL.¹⁴²

Del två i frågan om styrelsen är beslutsför är huruvida samtliga styrelseledamöter har fått tillfälle att delta i ärendets behandling. Här är det viktigt att styrelsen först och främst tar reda på vilka som har rätt att delta i ärendets behandling så att kallelse och material faktiskt når samtliga. Förutom att styrelseledamöterna och den verkställande direktören får tillfälle att delta är det även viktigt att se till att samtliga suppleanter och arbetstagarledamöter inklusive sina suppleanter blir kallade till sammanträdet, 8 kap. 21 § 2 st. 1 p. ABL. Förutom att det är viktigt att kallelsen når ut till samtliga som har rätt till detta¹⁴³ är det även av vikt att platsen för mötet är fysiskt möjlig att ta sig till för ledamöterna. Ytterligare en aspekt att väga in är tiden, kallelseförfarandet bör ske i så

¹⁴¹ Prop. 1975:103 s. 379.

¹⁴² Se Nerep och Samuelsson resonemang kring prövningen om styrelsen är beslutsför eller inte, där de menar att beslutsförheten i en styrelse kan komma att variera från ett beslutsärende till ett annat under mötets gång. Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.5.

¹⁴³ Med undantag för enskilda fall där styrelsen kan anses beslutsför trots att en enskild ledamot inte kan delta och detta var givet vid kallelseförfarandet, se avsnitt 4.4.2.

pass god tid att suppleanter skall hinna sätta sig in i det material som behövs och kunna ta sig till platsen om en ordinarie ledamot fått förhinder.¹⁴⁴

Slutligen är det frågan om vad som räknas som tillfredställande underlag. Lagen är extremt vag i sin definition av detta och ordet tillfredställande har nog olika betydelse för vardera ledamot. Det som framgår av proposition 1975/65:166 är att underlaget först och främst bör vara på svenska.¹⁴⁵ Utöver detta är det viktigt att underlaget inte är alltför omfattande för att sätta sig in i och att både skriftligt och muntlig presentation av materialet är att föredra.¹⁴⁶ Det finns ett oskrivet, men ack så viktigt, krav på att materialet skall vara pedagogiskt utformat för att ledamöterna skall få en så bra och rättvisande bild av ärendet som möjligt.¹⁴⁷ Det är viktigt att komma ihåg att detta endast är rekommendationer för hur ett material *bör* framställas.

Avslutningsvis skulle jag vilja påpeka att styrelsens beslutsförhet bör prövas från fall till fall då det finns så mycket kring beslutsförheten som kan påverka utfallet. Det är av yttersta vikt att lägga märket till frasen ”så vitt som möjligt” då den skall tillämpas på hela andra stycket i 8 kap. 21 § ABL. Lagtexten blir således: *Så vitt som möjligt skall alla styrelseledamöter få tillfälle att delta och så vitt som möjligt skall alla fått ett tillfredställande underlag.* Detta ger den som tolkar lagtexten ett spelrum för vad som faktiskt är krävt av styrelsens ordförande, den verkställande direktören eller styrelsen när det kommer till kallelseförfarandet och beslutsunderlaget. Det är även mycket viktigt att lägga märke till vad styrelsen har valt att skriva in i sin arbetsordning för att kunna utgöra vad som anses som oaktsamt eller inte när det handlar om straff.

6.2 Egna reflektioner

Jag har varit och är fortfarande ledamot i flertalet styrelser i olika organisationer/föreningar i Lund. Av de erfarenheter som jag hittills har byggt upp så verkar det vara mer en regel än ett undantag att många styrelser fattar beslut och anser sig vara beslutsföra även om så inte är fallet rent formellt sett. Det är inte ovanligt att en kallelse skickas ut för sent, att material presenteras alldeles för sent om ens alls i vissa frågor och beslut fattas regelbundet mail-ledes i brist på närvaro, kunskap eller engagemang vid beslutstillfället. Det finns alltså en hel del formella regler och krav som förbises för att styrelsen och i sin tur företagsledningen skall kunna fatta beslut och verkställa dessa på ett enkelt och snabbt sätt. Jag tror att många styrelser inte, rent formellt sett, är beslutsföra i många av de ärenden som handläggs men att man trots detta ändå fattar beslut. Detta dels för att det kan vara ont om tid och resurser för att skjuta på själva beslutsfattandet men även då det troligtvis är så att många ledamöter faktiskt inte känner till de regler som finns och vad som egentligen krävs för att styrelsen skall anses vara beslutsför. De gånger som beslutsförheten på allvar utreds och testas är då det finns motsättningar inom företaget eller om någon allvarligt har hänt och man måste reda ut om beslutet faktiskt har tagits i styrelsen eller inte. Så länge allt fungerar och flyter på i ett

¹⁴⁴ Samuelsson (2001) s. 468, se även Kedner & Roos s. 250 och Andersson m.fl. s. 8:51.

¹⁴⁵ Prop. 1975/76:166 s. 174.

¹⁴⁶ a.a. s. 173-174.

¹⁴⁷ Nerep & Samuelsson 8 kap. 21 §, 21.4 se även Andersson m.fl. s. 8:52.

företag finns det inget incitament till att ifrågasätta om styrelsen har rätt att fatta de beslut som tagits, det är först när något blir fel, någon särbehandlas eller när det går dåligt för företaget som styrelsens beslutsförhet och aktivitet ifrågasätts. Nerep & Samuelsson delar mitt resonemang i sina lagkommentarer när de påpekar att för att ett styrelsebeslut skall ogiltigförklaras bör man kunna påvisa att beslutet hade blivit annorlunda om de formella kraven följts till punkt och pricka. Detta är givetvis mycket svårt och det är troligtvis därför det finns ytterst få (och gamla) rättsfall som relaterar till just denna problematik.

För att styrelser i svenska aktiebolag skall kunna tillämpa aktiebolagslagen på bästa sätt, framför allt med fokus på styrelsens beslutsförhet i åttonde kapitlet, anser jag att det är väldigt viktigt att styrelseledamöterna får tydliga instruktioner om hur lagen fungerar. Det är viktigt att arbetsordningen i styrelsen utformas på ett tydligt och pedagogiskt sätt och att vardera ledamot är införstådd med denna. Detta skulle exempelvis kunna göras genom interna kurser om styrelsearbete, för att i sin tur minska risken för att inte vara beslutsför på grund av okunskap.

Källförteckning

Offentligt tryck

Propositioner

Prop. 1975:103 förslag till ny aktiebolagslag, m.m.

Prop. 1975/76:166 förslag till lag om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar, m.m.

Prop. 1997/98:99 Aktiebolagets organisation

Prop. 2004/2005:85 Ny aktiebolagslag

Litteratur

Andersson, Sten, Johansson, Svante & Skog, Rolf, *Aktiebolagslagen: en kommentar. D. 1, kap. 1-10, med supplement 7, februari 2012*, Norstedts juridik, Stockholm, 2012

Andersson, Sten, Johansson, Svante & Skog, Rolf, *Aktiebolagslagen: en kommentar. D. 2, kap. 11-22, med supplement 7, februari 2012*, Norstedts juridik, Stockholm, 2012

Andersson, Sten, Johansson, Svante & Skog, Rolf, *Aktiebolagslagen: en kommentar. D. 3, kap. 23-32, med supplement 7, februari 2012*, Norstedts juridik, Stockholm, 2012

Arlebäck, Sven Olof, *Styrelseordförandens roll: praktiska råd och synpunkter på rollen som ordförande i publika och privata aktiebolag samt associationer*, Ekerlid, Stockholm, 2000

Arlebäck, Sven Olof, *Styrelsen som resurs i aktiebolag och ekonomiska föreningar*, Svenska förl., Stockholm, 1989

Bergström, Clas & Samuelsson, Per, *Aktiebolagets grundproblem*, 4., [uppdaterade och rev.] uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2012

Johansson, Svante, *Bolagsstämma*, Juristförl., Diss. Stockholm : Univ., Stockholm, 1990

Kedner, Gösta & Roos, Carl Martin, *Aktiebolagslagen med kommentarer. D. 1, (1-9 kap.) : med kommentar*, Norstedts juridik, Stockholm, 1996

Samuelsson, Per. Om aktiebolagsstyrelsers arbetsformer. *Svensk Juristtidning* (2001) s. 458

Sandgren, Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare: ämne, material, metod och argumentation*, 2. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2007

Sandström, Torsten, *Svensk aktiebolagsrätt*, 4. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2012

Smiciklas, Martin, *Associationsrättens grunder: bolag, föreningar och stiftelser*, 3., [uppdaterade] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2006

Sverige, *Aktiebolagslagen och aktiebolagsförordningen januari 2012*, Far akademi, Stockholm, 2012

Svernlöv, Carl, *Arbetsordning och andra instruktioner i aktiebolaget: ett kompendium*, Litteraturcompagniet, Uppsala, 1999

Svernlöv, Carl, *Styrelse- och VD-ansvar i aktiebolaget: en introduktion*, 2. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2012

Åhman, Ola, *Behörighet och befogenhet i aktiebolagsrätten: om aktiebolagets ställföreträdare och gränserna för deras representationsrätt = [Authority and internal duties in company law] : [on company representatives, the limits of their power to bind the company and on their internal obligations]*, Iustus, Diss. Uppsala : Univ., Uppsala, 1997

Rättsfall

NJA 1928 s. 433

RH 1981:129 s. 230

Elektroniska källor

Karnov Group AB, Nerep Erik & Samuelsson Per, *Aktiebolagslagen: Djupa kommentarer*

<http://juridik.karnovgroup.se.ludwig.lub.lu.se/document/870556/1?versid=323-1-2009>
[2013-04-15]

Statistiska Centralbyrån. Aktuell statistik ur företagsregistret. 2013-03-06.

http://www.scb.se/Pages/List____259330.aspx [2013-06-11]

Svenska Dagbladet, Malin Ekman. Norrman är nöjd med Vattenfalls styrelse. 2013-03-06. http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/sverige/norman-ar-nojd-med-vattenfalls-styrelse_7969464.svd [2013-04-20]

Svenska Dagbladet. Ny styrelse i stukade Telia Sonera. 2013-04-03.

http://www.svd.se/naringsliv/branscher/teknik-och-telekom/ny-styrelse-i-stukade-telia-sonera_8049660.svd [2013-04-20]

Svenska Dagbladet, Magdalena Andersson, Per Bolund. Vi kräver en haveriutredning om Nuon. 2013-05-05. http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/s-och-mp-kraver-en-haveriutredning-om-nuon-kopet_8146266.svd [2013-04-20]

Sydsvenskan. Ny styrelse föreslås i Vattenfall. 2011-04-12.

<http://www.sydsvenskan.se/ekonomi/ny-styrelse-foreslas-i-vattenfall/> [2013-04-20]